

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ (ԱՐՄՍՏԱՏ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ
ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ԵՎ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ - 2016

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	Ներածություն.....	4
1.	ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ԵՎ ՀԱՂՈՐԴԱՑՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԲԵՐԸ	5
1.1.	Ընդհանուր դրույթներ.....	5
1.2.	Տարածման սահմանումը.....	6
1.3.	Պաշտոնական վիճակագրություն.....	7
1.4.	Վիճակագրության ոլորտները	8
1.5.	Տեղեկատվության, ծառայությունների և հրապարակումների տնօրինումը.....	8
1.6.	Վիճակագրական տեղեկատվության հասանելիություն և մատչելիություն.....	9
1.7.	Տարածման հիմնական միջոցները.....	9
1.8.	Տվյալների օգտագործումը.....	10
1.9.	Վիճակագրության տարածման սկզբունքները.....	11
1.10.	Անհատական տվյալներ.....	12
1.11.	Վիճակագրական տվյալների համեմատություններ.....	12
1.12.	Բաց օր	12
1.13.	ՀՀ ՎԿ արտաքին նույնականացումը.....	13
1.14.	Սպառողների ընդգրկում և հետադարձ կապ: Սպառողների հետ համագործակցություն, հարցաթեր	13
1.15.	Վիճակագրական տվյալների գաղտնիությունը և պաշտպանվածությունը.....	14
2.	ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄԸ.....	15
2.1.	Տեղեկատվության հրապարակման նախապատրաստման ընթացակարգը.....	15
2.2.	Պաշտոնական վիճակագրության հասանելիությունը մինչ հրապարակումը.....	16
2.3.	Վիճակագրական ցուցանիշների թողարկման օրացույց.....	16
2.4.	Վիճակագրական հրապարակումների օրացույց.....	17
2.5.	Վիճակագրական հրապարակումների համացանկ	17
2.6.	Վիճակագրական հրապարակման կասեցումը.....	18
2.7.	Նախնական և վերջնական տվյալների հրապարակումը.....	18
2.8.	Վիճակագրական տվյալների հրապարակման հետաձգումը.....	18
2.9.	Հրապարակված սխալների հայտնաբերման, ուղղման և ճշգրտման գործընթացը	19
2.10.	Հայտնաբերված և ուղղված սխալների մասին տեղեկացումը սպառողներին.....	20
2.11.	Վիճակագրական ցուցանիշների վերանայման քաղաքականությունը և վերանայման գործընթացը ՀՀ վիճակագրական կոմիտեում	21

3.	ՀՀ ՎԿ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ	22
3.1.	Վիճակագրական հրապարակումների տեսակները	22
3.2.	Վիճակագրական հրապարակումների թողարկման հաստատումը	23
3.3.	Վիճակագրական հրապարակումների ձևաչափը.....	23
3.4.	Վիճակագրական հրապարակումների թողարկման ժամկետների և ճշտապահության պատասխանատվությունը.....	23
3.5.	Տվյալներ այլ հաստատություններից.....	24
3.6.	Միջազգային համադրումներ.....	24
3.7.	«Հայաստանի վիճակագրական տարեգիրք».....	25
3.8.	Տեղեկատվական ամսական զեկույց.....	25
3.9.	Վիճակագրական տեղեկագիր.....	26
3.10.	Վիճակագրական զեկույց.....	27
3.11.	Մամուլի հաղորդագրություն.....	28
3.12.	Նախնական արդյունքների հրապարակումներ.....	28
3.13.	Վիճակագրական հաշվետվություններ.....	28
3.14.	Մեթոդաբանական ուղեցույցեր.....	29
3.15.	Վիճակագրական հետազոտություններ	29
3.16.	Հատուկ թողարկումներ	29
3.17.	Չծրագրված թողարկումներ.....	29
4.	ՀՀ ՎԿ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐԻ ՏԱՐԱԾՈՒՄԸ	30
5.	ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԸ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ՄԵՋ	31
5.1.	Տեղեկատվության/տվյալների հարցումը (պահանջը)....	31
6.	ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ՍՏՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄԸ	32
6.1.	Վիճակագրական տեղեկատվության տարածման և հասարակայնության հետ կապերի բաժին	32
6.2.	ՀՀ ՎԿ բաց գրադարան	34
6.3.	ՀՀ ՎԿ վիճակագրական հրատարակությունների պահպանում, ՀՀ ՎԿ արխիվ	35
6.4.	Ընդունելության պատուհան (ՀՀ ՎԿ տեղեկատվական կենտրոն- ընդունարան).....	35
7.	ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԱԶԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	35
	ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	36

Ներածություն

Ազատական տնտեսակարգ ունեցող երկրների ազգային վիճակագրական ծառայություններում, այդ թվում նաև ՀՀ վիճակագրական կոմիտեում (հետայսու՝ ՀՀ ՎԿ), աճել է վիճակագրական տվյալների առավել լայն տարածման և հաղորդակցության անհրաժեշտությունը: Եվ որպեսզի շարունակականորեն ընդլայնվի վիճակագրական տեղեկատվության տարածումը, ինչպես նաև բարելավվի վերջինիս որակն ու օգտագործման հարմարավետությունը, անհրաժեշտ է ունենալ տարածման հստակ քաղաքականություն, այդ թվում նաև հետագա զարգացման ընդհանուր, առավել մանրամասնեցված ծրագրեր, գործողություններ և տարածման գործընթացի տարբեր ուղղությունների համարուղեցույցեր:

Տեղեկատվության տարածման և հաղորդակցության ոլորտում քաղաքականության մշակումը և գործնականում իրականացումը ոչ թե ինքնաբերական, այլ երկարատև և ոչ դյուրին գործընթաց է:

Վերոնշյալի անհրաժեշտությունը բխում է նաև «Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքից, որտեղ հստակ սահմանվել է Հայաստանի Հանրապետությունում պետական վիճակագրության կազմակերպման կարգը, սոցիալ-տնտեսական գործընթացների, բնակչության և նրա կենսագործունեության ոլորտների վերաբերյալ վիճակագրական տվյալների հավաքագրման, մշակման, կուտակման, ամփոփման, պահպանման, ինչպես նաև փոխանակման և վիճակագրական տեղեկատվության տարածման ու հաղորդակցության հետ կապված հարաբերությունները:

Երկրի ազատական տնտեսակարգին անցման պայմաններում տեղի ունեցող սոցիալ-տնտեսական վերափոխումները, տնտեսությունում տեղի ունեցող արագ տեղաշարժերը սկզբունքային անհրաժեշտություն են առաջացրել վիճակագրական տեղեկատվության սպառողներին ապահովելու առավել ճշգրիտ, արժանահավատ և ժամանակի չափանիշներին համապատասխանող վիճակագրական հրապարակումներով:

Վիճակագրության կարևորագույն նպատակներից է վիճակագրական տեղեկատվության սպառողին (հետայսու՝ սպառող) շուկայի պահանջարկին համապատասխանող վիճակագրական արտադրանքի տրամադրումը:

Վիճակագրական համակարգի զարգացումը վիճակագրական տեղեկատվության արտադրողների և սպառողների միջև հաստատուն երկկետություն է և համալիր գործընթաց:

1. ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ԵՎ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԲԵՐԸ

1.1. Ընդհանուր դրույթներ

ՀՀ ՎԿ առաքելությունն է՝ հանրության համար պաշտոնական վիճակագրության հավաքագրումը, հրապարակումը և տարածումը:

Վիճակագրական համակարգի նպատակը և գործունեության իմաստն առկա ու հետագա սպառողի պահանջները բավարարելն է:

Որպես հանրային շահ հետապնդող մարմին («Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդված)՝ ՀՀ ՎԿ-ի գործունեությունը պետք է ընդունված լինի հանրության կողմից ու միտված լինի և՛ ՀՀ ռեզիդենտ, և՛ ոչ ռեզիդենտ սպառողին:

Սպառողները բաշխված են 10 հիմնական խմբերում: Նրանք պետական կառավարման ոլորտի, ֆինանսական կազմակերպությունների, գործարար համայնքի, արհմիությունների, լրատվամիջոցների, քաղաքացիական հանրության (հասարակական կազմակերպություններ, անհատներ), հետազոտական հաստատությունների, գիտակրթական հաստատությունների, միջազգային կազմակերպությունների, այլ սպառողների խմբերի ներկայացուցիչներն են:

ՀՀ ՎԿ կառավարման բարձրագույն մարմինը ՀՀ վիճակագրության պետական խորհուրդն է (այսուհետ՝ Խորհուրդ), որը հաստատում է Պետական վիճակագրական աշխատանքների տարեկան ծրագիրը (հետայսու՝ Ծրագիր):

ՀՀ ՎԿ-ն Հայաստանի Հանրապետության տարածքում համակարգում և իրականացնում է պետական վիճակագրությունը՝ Ծրագրով նախատեսված վիճակագրական աշխատանքները:

Ծրագիրը մշակվում է վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների պահանջարկի ուսումնասիրության հիման վրա: Այն ներառում է վիճակագրական աշխատանքների (ցուցանիշների) ցանկը, դրանց տրամադրման պարբերականությունը, հրատարակվելիք վիճակագրական հրապարակումների ցանկը և պարբերականությունը, վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների ցանկը, անվճար տրամադրվող տեղեկատվության կազմը, տրամադրման կարգը և այլն:

Վիճակագրական տեղեկատվության տարածման և հաղորդակցության հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքով, «Հայաստանի Հանրապետության պետական վիճակագրական աշխատանքների եռամյա ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքներով, Ծրագրով, իսկ օրենքով նախատեսված դեպքերում՝ նաև այլ իրավական ակտերով:

1.2. Տարածման սահմանումը

Վիճակագրական հրապարակման տարածումը (լույս ընծայումը)՝ հեղինակային իրավունքի իրավատիրոջ համաձայնությամբ վիճակագրական տեղեկատվության շրջանառության մեջ մտցնելն է, եթե վերջինիս մատչելիությունը բավարարում է հասարակության պահանջները:

Վիճակագրական տեղեկատվության տարածումը ներառում է բազմաբնույթ գործողությունների կատարում էլեկտրոնային և թղթային եղանակներով, փոստի, հեռախոսի, գրադարանի, համացանցի, էլեկտրոնային կրիչների, մամուլի ասուլիսների, շնորհանդեսների, գիտական և այլ բնույթի համաժողովների միջոցով վիճակագրության մեթոդաբանության (մեթատվյալների), վիճակագրական տվյալների և վիճակագրական հրապարակումների (ժողովածուներ, զեկույցներ և այլն) տարածումը:

Վիճակագրական տեղեկատվությունը պետք է հասանելի լինի հասարակությանը: Այն պետք է հասկանալի ու մատչելի լինի ոչ միայն մասնագետներին, այլ նաև նրանց համար, ովքեր չունեն համապատասխան գիտելիքներ:

Տեղեկատվության տարածման և հաղորդակցության գործընթացը պայմանավորված է պաշտոնական վիճակագրության հստակ մշակված ռազմավարությամբ, որակավորված մասնագետներով և տեղեկատվատեխնոլոգիական ապահովվածությամբ:

Վիճակագրության կարևորագույն նպատակներից մեկը սպառողներին իրենց պահանջարկին համապատասխանող վիճակագրական արտադրանք տրամադրելն է: Վիճակագրության կատարելագործման առաջնահերթ ուղղություններից մեկը վիճակագրական տեղեկատվության տարածման և հաղորդակցության փորձի և դրա վարման քաղաքականության նորացումն ու այդ բնագավառում նոր մոտեցումների կիրառումն է:

Արդի տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաները հնարավորություն են ընձեռում հաշվի առնել սպառողների պահանջմունքների ավելի լայն շրջանակ: Սակայն այդ բնագավառում ՀՀ ՎԿ-ն, ինչպես և ցանկացած երկրի վիճակագրական ծառայություն, անխուսափելիորեն բախվում է ռեսուրսների (ֆինանսական, կադրային և այլն) իրական սահմանափակումներին:

1.3. Պաշտոնական վիճակագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ՀՀ ՎԿ-ն այն կառույցն է, որը լիազորված է իրականացնել պաշտոնական վիճակագրական գործունեություն: Սակայն այն միակը չէ՝ պաշտոնական վիճակագրություն «արտադրող» են նաև վարչական ռեգիստրներ վարող պետական մարմինները: ՀՀ ՎԿ-ն այս ոլորտում, բնականաբար, զբաղեցնում է կենտրոնական դիրք:

Վիճակագրական տեղեկատվությունն իրենից ներկայացնում է տվյալների բազա և հանդիսանում հեղինակային իրավունքի օբյեկտ:

Վիճակագրական տեղեկատվությունը համարվում է պաշտոնական, եթե այն հրապարակված է.

- ՀՀ ՎԿ կողմից,
- ՀՀ ՎԿ տարածքային և գործառնական ստորաբաժանումների կողմից,
- պետական մյուս մարմինների կողմից՝ ՀՀ ՎԿ կողմից ներկայացրած տեղեկատվության հիման վրա:

ՀՀ ՎԿ կողմից հրապարակված ողջ վիճակագրական տեղեկատվությունը պաշտոնական է՝ անկախ տարածման եղանակից (թղթային, էլեկտրոնային, լրատվամիջոցներով և այլ):

ՀՀ ՎԿ կողմից հրապարակված վիճակագրական հրապարակումների հեղինակային իրավունքը պատկանում է ՀՀ ՎԿ-ին և այդ հարաբերությունները կարգավորվում են հեղինակային իրավունքի ոլորտի օրենսդրությամբ:

Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, ներառյալ ՀՀ կենտրոնական բանկը, իրականացնում են ճյուղային (գերատեսչական) և տեղական (համայնքային) հաշվառում (վիճակագրություն) վարչական ռեգիստրների վարման միջոցով:

Վարչական ռեգիստրները ներառում են վիճակագրական տեղեկություններ տրամադրողների կողմից ՀՀ ՎԿ ներկայացվող անհրաժեշտ ցուցանիշները, որոնք պետական վիճակագրական և վարչական դիտարկումների միջոցով հավաքագրված տվյալների (տեղեկությունների) ամբողջության հետ կազմում են ՀՀ պետական վիճակագրական տեղեկատվության միասնական համակարգը:

Վարչական վիճակագրություն իրականացնող մարմիններն օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով հրապարակում են իրենց կողմից իրականացրած տեղեկատվական գործառույթների (վարչական բնույթի դիտարկումների) արդյունքները (գերատեսչական և համայնքային տեղեկատվություն)՝ նշելով սկզբնաղբյուրը:

1.4. Վիճակագրության ոլորտները

Պաշտոնական վիճակագրությունը ներառում է հետևյալ սոցիալ-տնտեսական հատվածները (ոլորտները, ենթաոլորտները) .

1. էկոնոմիկա և ֆինանսներ,
2. բնակչություն և սոցիալական գործընթացներ,
3. արդյունաբերություն, շինարարություն, առևտուր և ծառայություններ,
4. տրանսպորտ և զբոսաշրջություն,
5. արտաքին առևտուր,
6. գյուղատնտեսություն, անտառաբուծություն և ձկնաբուծություն,
7. պարենային ապահովություն,
8. շրջակա միջավայր և էներգետիկա,
9. այլ:

Երբեմն լինում են բացառություններ և տեղեկատվությունը ներառված չի լինում նշվածներից և որևէ մեկի մեջ:

1.5. Տեղեկատվության, ծառայությունների և հրապարակումների տնօրինումը

ՀՀ ՎԿ վիճակագրական տեղեկատվության տնօրինումը՝ տարածման (ստացման) եղանակները, հետևյալն են.

- ✓ փոստ,
- ✓ էլեկտրոնային փոստ,
- ✓ հեռախոս,
- ✓ համացանց,
- ✓ ՀՀ ՎԿ բաց գրադարան,
- ✓ մամուլի ասուլիս, հանդիպումներ,
- ✓ այլ:

Վիճակագրական տվյալներն ամփոփվում են.

- ✓ վիճակագրական հրապարակումներում (տպագիր կամ էլեկտրոնային),
- ✓ վիճակագրական տվյալների բազաներում,
- ✓ ՀՀ ՎԿ կայքերում,
- ✓ վիճակագրական հարցումների պատասխան-գրություններում,

Մատուցվող ծառայություններ.

- ✓ ՀՀ ՎԿ կայքերում վիճակագրական տվյալներ, հրապարակումներ և այլն,
- ✓ գրավոր կարգով արդեն իսկ հրապարակված տվյալների համար արագ պատասխան,
- ✓ ՀՀ ՎԿ փորձագետի կողմից պատրաստված տվյալների պատասխան՝ պահանջարկին համապատասխան,

- ✓ ՀՀ ՎԿ բաց գրադարան,
- ✓ տվյալների հասանելիություն գրադարանի միջոցով,
- ✓ բաժանորդագրություն հրապարակումներին:

1.6. Վիճակագրական տեղեկատվության հասանելիություն և մատչելիություն

Վիճակագրական տեղեկությունը հավասարապես և միաժամանակ մատչելի է վիճակագրական տեղեկատվության բոլոր սպառողներին, հաշվի առած «Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքով և այլ օրենքներով սահմանված սահմանափակումները, մասնավորապես վիճակագրական գաղտնիքի դրույթը և այլն:

Վիճակագրական տեղեկատվության մատչելիությունն ապահովելու նպատակով երկրի սոցիալ-տնտեսական վիճակը բնութագրող վիճակագրական տեղեկատվությունը տարածվում է (անվճար) վիճակագրական տեղեկատվության սպառողներին, այդ թվում մամուլի հաղորդագրությունների տեսքով՝ համաձայն Ծրագրում նշված ժամանակացույցի:

ՀՀ ՎԿ-ն ապահովում է Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով ստանձնած պարտավորություններին համապատասխան վիճակագրական տեղեկատվության տրամադրումը միջազգային (միջպետական, միջկառավարական) կազմակերպություններին և օտարերկրյա պետություններին, ինչպես նաև տվյալ տարվա ընթացքում ձեռքբերված պայմանավորվածությունների հիման վրա նոր հետազոտությունների և այլ վիճակագրական աշխատանքների իրականացումը:

1.7. Տարածման հիմնական միջոցները

Վիճակագրական տեղեկատվության տարածման և հաղորդակցության հիմնական միջոցը ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքն է՝ <http://www.armstat.am> (հայելային կայքը՝ <http://www.armstat.info>), ինչպես նաև <http://www.armstatbank.am> և <http://www.armdevinfo.am> կայքերը:

ՀՀ ՎԿ գրեթե բոլոր վիճակագրական հրապարակումներն ունեն տպագիր (թղթային) տարբերակ և թողարկվում են տվյալ տարվա Ծրագրին և դրանից բխող «Վիճակագրական հրապարակումների օրացույցին» համապատասխան (մեծամասամբ կայքերում տեղադրվում են ժամը 12⁰⁰-ին):

Վիճակագրական հրապարակումների հետաձգումների մասին տեղյակ է պահվում նախօրոք և սահմանվում է հրապարակման նոր ամսաթիվ (տրվում է նաև բացատրություն հետաձգման պատճառների մասին):

1.8. Տվյալների օգտագործումը

ՀՀ ՎԿ վիճակագրական բոլոր հրապարակումներն ունեն Ծրագրով նախատեսված համապատասխան ծածկագիր:

Վիճակագրական հրատարակությունների պաշտոնական լեզուն հայերենն է: Ծրագրով նախատեսված, ինչպես նաև այլ անհրաժեշտ դեպքերում հրատարակություններն իրականացվում են նաև ռուսերեն և/կամ անգլերեն (այլ օտար): Տարընթերցությունների առկայության դեպքում վերահսկիչ տարբերակը (օրինակը) հայերենն է:

Վիճակագրական հրապարակումներում հղումները կատարվում են ընթերցողներին տեղեկատվության սկզբնաղբյուրի հետ ծանոթացնելու նպատակով:

Երբ ՀՀ ՎԿ կայքերից օգտագործվում են վիճակագրական տվյալներ, գրաֆիկներ (գծապատկերներ), աղյուսակներ, դրանք պետք է հղումներ ունենան ՀՀ ՎԿ կայքի համապատասխան հասցեին:

Վիճակագրական հրատարակությունը, անկախ այն հանգամանքից՝ թղթային է այն, թե էլեկտրոնային, որպես կանոն, պետք է պարունակի հետևյալ անհրաժեշտ տեղեկությունները.

- ✓ հրատարակության անվանումը,
- ✓ թողարկման պատասխանատուն,
- ✓ թողարկման հերթական համարը, ամսաթիվը,
- ✓ տպագրության ստորագրման ժամանակը,
- ✓ տպաքանակը,
- ✓ տպարանի, հրատարակչի անվանումը, հասցեն:

Վիճակագրական հրատարակություններում պարտադիր է.

- ✓ ՀՀ ՎԿ պատկերանշանը (լոգոն)՝ ,
- ✓ հեղինակային իրավունքն օրենքով պաշտպանված լինելու մասին նշանը՝ ©,
- ✓ ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքի հասցեն՝ <http://www.armstat.am>,
- ✓ հղումներ՝ այլ տվյալների բազաներից, հրատարակություններից, աղբյուրներից օգտվելիս (այդ նյութերի հեղինակային իրավունքի կրողի կողմից օգտագործման սահմանափակումներ կիրառելու դեպքում նախապես ստացվում է օգտագործման թույլտվություն),
- ✓ ճշգրտված տեղեկատվության համար առանձին հայտարարություն ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում և/կամ տվյալ հրապարակման մեջ, համապատասխան ցուցանիշի վրա ճշգրտման նշանի (↕) առկայություն (անհրաժեշտության դեպքում նաև տեղեկություն՝ հետագայում ճշգրտման ենթակա լինելու մասին, նշում նաև մեթոդաբանական պարզաբանումներում),
- ✓ երևույթի բացակայության պարագայում՝ « - » նշանի տեղադրում, հրապարակման պահին տվյալներ չլինելու դեպքում՝ «...»-ի, ցուցանիշի չնշին մեծության հանգամանքում՝ «0.0»-ի և ցուցանիշի չհաշվարկվելու դեպքում՝ «X» նշանի տեղադրում:

Առանձին դեպքերում բաղադրիչների գումարի և արդյունքի միջև աննշան տարբերությունները բացատրվում են տվյալների կլորացմամբ:

1.9. Վիճակագրության տարածման սկզբունքները

Հայաստանի պաշտոնական վիճակագրության բոլոր գործառույթների ծրագրավորումը խարսխվում է պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքների (ընդունված Միավորված ազգերի կազմակերպության (ՄԱԿ) Եվրոպական տնտեսական հանձնաժողովի 47-րդ նստաշրջանում՝ Ժնև, 15.04.1992թ., ՄԱԿ-ի վիճակագրական հանձնաժողովի՝ 14.04.1994թ.և ՄԱԿ-ի Գլխավոր Վեհաժողովի կողմից՝ թիվ 68/261 Բանաձև, 29.01.2014թ.) և դրանց հիման վրա մշակված վիճակագրության միջազգային չափանիշների ու ստանդարտների վրա («Եվրոպական վիճակագրության փորձառության օրենսգիրք», ընդունված Վիճակագրական ծրագրային կոմիտեի կողմից 2005թ. փետրվարի 24-ին, «Եվրոպական վիճակագրական համակարգի որակի հոչակագիր», «Եվրոպական վիճակագրական համակարգի ստանդարտ, որակի հաշվետվությունների համար» 2եռնարկ՝ Եվրոստատ, Լյուքսեմբուրգ, 2009թ., Արժույթի միջազգային հիմնադրամի (ԱՄՀ) «Տվյալների տարածման հատուկ ստանդարտ», Համաշխարհային բանկի «Վիճակագրական կարողությունների համաթիվ» և այլն):

Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքներն են.

(ընդունված ՄԱԿ-ի Գլխավոր վեհաժողովի 47-րդ նստաշրջանում՝ Ժնև, 15.04.1992թ. և ՄԱԿ-ի վիճակագրական հանձնաժողովի կողմից՝ 14.04.94թ.)

1. նշանակալիություն, օբյեկտիվություն և մատչելիություն,
2. պրոֆեսիոնալ ստանդարտներ և էթիկա,
3. հաշվետվություն և թափանցիկություն,
4. սխալ օգտագործման կանխում,
5. պաշտոնական վիճակագրության աղբյուրներ,
6. գաղտնիություն,
7. օրենսդրություն,
8. ազգային համակարգում,
9. միջազգային ստանդարտների օգտագործում,
10. միջազգային համագործակցություն:

Եվրոպական վիճակագրության փորձառության օրենսգրքով սահմանված սկզբունքները

(ընդունված վիճակագրական ծրագրային կոմիտեի կողմից՝ 24.02.2005թ. , «Եվրամիության և համագործակցության անդամ երկրների վիճակագրական մարմինների անկախության, ամբողջականության և հաշվետու լինելու մասին» հանձնաժողովի կոմունիկատը Եվրամիության Պառլամենտին և Խորհրդին, Բրյուսել, 25.05.2005թ.)

1. մասնագիտական անկախություն,
2. տվյալների հավաքագրման իրավասություն,
3. ռեսուրսների բավարարվածություն,
4. որակի ապահովման պարտավորություն,
5. վիճակագրական գաղտնիություն,
6. անաչառություն և օբյեկտիվություն,
7. մեթոդաբանության հիմնավորվածություն,
8. վիճակագրական գործընթացների հիմնավորվածություն,
9. ռեսպոնդենտների ծանրաբեռնվածության չափավորություն,

10. արդյունավետություն,
11. արդիականություն,
12. ճշգրտություն և հուսալիություն,
13. յուրաժամանակություն և ճշտապահություն,
14. փոխկապակցություն և համադրելիություն,
15. մատչելիություն և պարզություն:

1.10. Անհատական տվյալներ

Անհատական տվյալները հավաքագրվում են հատուկ սահմանված կամ հայտարարված օրինական նպատակների համար և չեն կարող օգտագործվել այլ նպատակներով, բացառությամբ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Անհատական տվյալների պահանջները կարող են լինել գաղտնի (գիտական աշխատանքների համար), այսպիսի տեղեկատվության տրամադրումից հետո օգտագործողը պարտավորվում է ոչնչացնել ստացված տեղեկատվությունը:

Պետք է կնքվի համապատասխան պայմանագիր անհատի և ՀՀ ՎԿ միջև, համաձայն որի ֆինանսական և իրավական պայմանագրի կետերի խախտման դեպքում խախտողը ենթարկվում է պատասխանատվության:

ՀՀ ՎԿ յուրաքանչյուր առանձին ստորաբաժանում իր գործունեության շրջանակում պետք է սահմանի իր կանոններն ու սկզբունքներն ավելի մանրամասն և յուրահատուկ, թե որ տվյալները չպետք է միասին խմբավորվեն:

1.11. Վիճակագրական տվյալների համեմատություններ

Վիճակագրությունում մեծ նշանակություն ունեն վիճակագրության տվյալ ոլորտի ցուցանիշների տարբեր ժամանակահատվածների շարժընթացում ներառված տվյալների համեմատությունները (համադրումները), ինչը հնարավորություն է ընձեռում վիճակագրական տեղեկատվության սպառողին բացահայտելու սոցիալական և տնտեսական տարաբնույթ գործընթացներ:

1.12. Բաց օր

Վիճակագրական տվյալների տարածման և հաղորդակցության քաղաքականության կարևորագույն ուղղություններից է սեմինարների, դասընթացների երկխոսությունների միջոցով գիտելիքի փոխանցումը: ՀՀ ՎԿ-ում «Բաց օրեր» կազմակերպվում են լայն հասարակության՝ մասնավորապես թիրախային խմբերի, տարբեր հաստատությունների ներկայացուցիչների համար:

ՀՀ ՎԿ-ն յուրաքանչյուր տարվա կտրվածքով իր ներքին և արտաքին սպառողների համար ծրագրում, մշակում և կազմակերպում է ուսուցողական սեմինար-պարապմունքներ, որոնք իրականացվում են դիտարկվող տարվա համար նախատեսված որոշակի օրը (սովորաբար՝ ամսվա երկրորդ շաբաթվա չորեքշաբթի օրը, ժամը 12⁰⁰-13⁰⁰):

ՀՀ ՎԿ-ն, ըստ անհրաժեշտության, կարող է իրականացնել նաև արտահերթ թեմատիկ ուսուցողական պարապմունքներ:

Վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների խմբերն ինչպես ՀՀ ՎԿ ներքին սպառողներն են (աշխատակազմի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների ներկայացուցիչներ), այնպես էլ արտաքին սպառողները (պետական կառավարման մարմիններ, ֆինանսական կազմակերպություններ, գործարար համայնք, արհմիություններ, լրատվամիջոցներ, քաղաքացիական հասարակություն (հասարակական կազմակերպություններ, անհատներ), հետազոտական հաստատություններ, գիտակրթական հաստատություններ, միջազգային կազմակերպություններ և այլն):

Հատուկ թիրախային խումբ են համարվում զանգվածային լրատվամիջոցները, որոնց համար կազմակերպվում են հասարակական հետաքրքրություն ներկայացնող վիճակագրական որևէ նյութի շուրջ ուսուցողական դասընթացներ: Մեծ է հավանականությունը, որ հաղորդակցման և/կամ շփման ծավալման գործընթացում նրանց ուսուցողական դասընթացը կվերածվի մամուլի ասուլիսի, ուստի այդ դասընթացները պետք է կազմակերպվեն այնպես, որ տվյալ թեման ներկայացնող մասնագետը մինչև վերջ կարողանա ապահովել բուն նյութի ծրագրված, ըմբռնելի ձևաչափով, ամբողջական մատուցումը: Մեմինարի արդյունքում ստացված գիտելիքները պետք է նպաստեն նրանց հետագա գործունեությանը՝ վիճակագրական տեղեկատվության անաչառ, օբյեկտիվ և չխեղաթյուրված վերարտադրման ու մեկնաբան համար:

1.13. ՀՀ ՎԿ արտաքին նույնականացումը

ՀՀ ՎԿ բոլոր աշխատակիցները պետք է գործեն այնպես, որպեսզի նրանց աշխատանքը համապատասխանի գործող սկզբունքներին:

ՀՀ ՎԿ բոլոր վիճակագրական հրապարակումները, ուղեցույցերը և այլ նյութերը պետք է կազմված լինեն ՀՀ ՎԿ աշխատակազմի վիճակագրական տեղեկատվության տարածման և հասարակայնության հետ կապերի բաժնի հետ համատեղ:

1.14. Սպառողների ընդգրկում և հետադարձ կապ: Սպառողների հետ համագործակցություն, հարցաթերթ

ՀՀ ՎԿ քաղաքականության նպատակը սպառողների բավարարվածությունն է և նրանց կողմից վիճակագրության արդյունավետ կիրառումը, քանզի օգտակար է այն վիճակագրությունը, որն օգտագործվում է: Վիճակագրական տվյալները չեն հրապարակվում արխիվի համար: Եթե վիճակագրությունը որոշումների կայացման գործիք չի հանդիսանում և չի օժանդակում սոցիալ-տնտեսական երևույթների համապատասխան ընկալմանը գերատեսչությունների և հասարակության կողմից, ապա այն չի կատարում իր հիմնական նպատակը:

Սպառողների հետ հետադարձ կապ ապահովելու ուղիներից մեկը թիրախային (ֆոկուս) խմբերի հետ երկխոսությունների կազմակերպումն է:

Սպառողների որոշակի խմբերը, որոնք նախապես կազմվում են ՀՀ ՎԿ կողմից, հրավիրվում են աշխատանքային հանդիպումների, որտեղ նրանք պատասխանում են ՀՀ ՎԿ կողմից նախապես մշակված հարցերին և հաղորդակցվում միմյանց հետ:

Այդ խմբերի հետ շարունակական հանդիպումները ՀՀ ՎԿ-ին հնարավորություն են ընձեռում հստակ պատկերացում կազմել նրանց առկա կարիքների և խնդիրների վերաբերյալ: Արդյունքում, ՀՀ ՎԿ-ն առավել արդյունավետ բավարարել նրանց վիճակագրական կարիքները:

Խիստ կարևորվում են նաև սպառողների բավարարվածության հետազոտությունների անցկացումը, առնվազն երկուսից-երեք տարին մեկ անգամ:

Կարևոր է նաև, որ ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքերում վիճակագրական տեղեկատվությունը զետեղված լինի սպառողի տեսանկյունից հնարավորինս հարմարավետ և մատչելի, որպեսզի որոնման արդյունքում նվազագույն ժամանակ ծախսելով՝ հեշտությամբ գտնի իրեն անհրաժեշտ տեղեկատվությունը:

ՀՀ ՎԿ-ի համար մշտապես անհրաժեշտ է դիտարկել, թե պաշտոնական կայքերում որոնման գործընթացում սպառողները երբ են դժվարանում կամ ամբողջությամբ անհաջողության մատնվում:

Հիմնվելով ՄԱԿ-ի Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքների և Եվրոպական վիճակագրության փորձառության օրենսգրքի սկզբունքների վրա, ինչպես նաև կարևորելով վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների մշտական կապի ամրապնդումը, ՀՀ ՎԿ-ն մշակել է հարցաթերթ՝ նրանց վերաբերմունքը, ակնկալիքներն ու պահանջմունքներն ուսումնասիրելու նպատակով: Նրանց անկեղծ և անկաշկանդ պատասխանները նպաստում են ՀՀ ՎԿ կողմից վիճակագրական տեղեկատվության տարածման, հաղորդակցության և պաշտոնական վիճակագրության մատուցման որակի հետագա բարելավմանը:

1.15. Վիճակագրական տվյալների գաղտնիությունը և պաշտպանվածությունը

ՀՀ ՎԿ-ն երաշխավորում է իրեն տրամադրված վիճակագրական տվյալների գաղտնիությունը և պաշտպանվածությունը:

Համաձայն «Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի՝ վիճակագրական տվյալները համարվում են գաղտնի (այսուհետ՝ վիճակագրական գաղտնիք), եթե դրանց միջոցով հնարավոր է ուղղակի կամ անուղղակի ձևով բացահայտել (նույնականացնել, իդենտիֆիկացնել) վիճակագրական տեղեկություն տրամադրողին՝ ձեռք բերել անհատական (անվանական) տեղեկություններ: Տվյալները, որոնք հասանելի են հանրությանը այլ աղբյուրներից, վիճակագրական գաղտնիք չեն համարվում:

Վիճակագրական գաղտնիք հանդիսացող տվյալները, առանց դրանց ներկայացնողի համաձայնության, հրապարակման կամ այլ ձևով տարածման ենթակա չեն: Համաձայնությունը պետք է արտահայտված լինի գրավոր: Իրավաբանական անձանց դեպքում համաձայնությունը

տրվում է նրա գործադիր մարմնի կամ նրա կանոնադրությամբ համապատասխան լիազորություն ունեցող այլ մարմնի կողմից: Համաձայնությունը կարող է պարունակել տվյալների օգտագործման վերաբերյալ սահմանափակումներ: Տեղեկությունների չհրապարակման կամ այլ ձևով չտարածման դրույթը չի գործում այն դեպքում, երբ դրանք բնական կամ այլ մենաշնորհային գործունեությունն արտացոլող տեղեկություններ են, որոնց չհրապարակումն (չտարածումն) էապես կազդի վիճակագրական տեղեկատվության ամբողջականության սկզբունքների պահպանման վրա: Նման դեպքերում հրապարակման (տարածման) մասին որոշումը կայացնում է Խորհուրդը:

Վիճակագրական տեղեկություն տրամադրողի ուղղակի բացահայտում է տեղի ունենում, երբ հայտնի է դառնում նրա անունը (անվանումը), գտնվելու վայրը, դասակարգման նույնականացման ծածկագիրը: Անուղղակի բացահայտում է տեղի ունենում, երբ որևէ միավորի անհատականությունը հնարավոր է լինում պարզել վերը չնշված տվյալների միջոցով:

Վիճակագրական գաղտնիք պարունակող տվյալները բացառիկ դեպքում կարող են տրամադրվել կամ հրապարակվել անհատական (անվանական) տվյալների ուղղակի բացահայտման հնարավորություն չտվող ձևով և մասով՝ գիտահետազոտական աշխատանքներ իրականացման նպատակով՝ Խորհրդի որոշմամբ:

2. ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄԸ

ՀՀ ՎԿ-ն է այն միակ պատասխանատուն, թե ինչ, երբ և ինչպես պետք է հրապարակվեն վիճակագրական տվյալները:

Եթե որևէ վիճակագրական հրապարակման օրը համընկնում է ոչ աշխատանքային օրվան, ապա ավարտի օր է համարվում հաջորդ աշխատանքային օրը, իսկ ամսվա վերջին օրվա (օրինակ՝ 30/31) ժամկետայնություն ունեցող պարբերականությամբ հրապարակումների համար՝ ժամկետի ավարտի ամսվա վերջին աշխատանքային օրը:

ՀՀ ՎԿ-ն նախապես պարտավորվում է 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում հայտարարել որևէ ցուցանիշի հրապարակման ամսաթվի ուշացման, փոփոխման կամ չհրապարակելու մասին:

2.1. Տեղեկատվության հրապարակման նախապատրաստման ընթացակարգ

ՀՀ ՎԿ նախնական և ամփոփ տեղեկատվությունը նախքան հրապարակումն անցնում է մշակման որոշակի փուլերով, ինչը հնարավորություն է ընձեռում կանխել և ընթացքում շտկել հավանական սխալները՝ վիճակագրական տեղեկատվության սպառողին տրամադրելով վերջնական (արժանահավատ) արդյունք: Մտորն ներկայացնենք այդ ընթացակարգը:

Վիճակագրական տեղեկատվությունը հավաքագրվում, մշակվում, ամփոփվում և հրապարակման է պատրաստվում ՀՀ ՎԿ վիճակագրություն իրականացնող համապատասխան ստորաբաժանումների կողմից:

Տվյալ ստորաբաժանման ղեկավարը պատրաստի նյութը ստուգելուց և որոշակի շտկումներ կատարելուց հետո վերջինիս թղթային տարբերակը ներկայացնում է տվյալ ոլորտի համար

պատասխանատու Խորհրդի անդամին: Նրա կողմից տեղեկատվության համադրման, վերանայման և վերստուգման ավարտից հետո վերջինիս և՛ թղթային, և՛ էլեկտրոնային տարբերակները փոխանցվում են Վիճակագրական տեղեկատվության տարածման և հասարակայնության հետ կապերի բաժին, որն էլ իրականացնում է վերջնական ստուգման, ուղղման, ամփոփման, ստուգաճշտման, ձևաչափի պահպանման և հրապարակման նախապատրաստման համար անհրաժեշտ բոլոր աշխատանքները:

ՀՀ ՎԿ նախագահի հավանությանն արժանանալուց հետո հրապարակման ենթակա նյութի էլեկտրոնային տարբերակներն օրակարգվում է համացանցում տեղադրելու համար անհրաժեշտ գործողությունների ու մշակումների, որոնց ավարտից հետո միայն հանձնվում է Տեղեկատվական ռեսուրսների կառավարման և տեխնոլոգիաների վարչության Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացման բաժին՝ նյութը համացանցում (www.armstat.am պաշտոնական կայքում) տեղադրելու նպատակով:

Վիճակագրական տեղեկատվության տարածման և հասարակայնության հետ կապերի բաժինը, զուգահեռաբար, հրապարակման պատրաստ նյութի և՛ թղթային, և՛ էլեկտրոնային տարբերակները հրատարակման նպատակով փոխանցում է նաև ՀՀ ՎԿ աշխատակազմի տպագրակազմարարական և պատճենահանման աշխատանքների բաժին կամ տպագրություն իրականացնող համապատասխան տպագրատուն:

2.2. Պաշտոնական վիճակագրության հասանելիությունը մինչ հրապարակումը

Վիճակագրական տվյալները մինչ դրանց հրապարակումը հասանելի չեն ոչ ոքի: Սա վիճակագրության տեղեկատվության տարածման ամենակարևոր սկզբունքներից է և մշակված է ապահովելու միաժամանակյա հասանելիություն բոլորի համար՝ առանց բացառությունների:

Ինչպես ՀՀ ՎԿ նախագահը, այնպես էլ ՀՀ ՎԿ աշխատակազմի վիճակագրություն իրականացնող աշխատակիցներն առօրյա անհրաժեշտ հաշվարկների համար կարող են նախապես օգտվել դեռևս չհրապարակված (նախագծային կարգավիճակում գտնվող) վիճակագրական տվյալներից:

2.3. Վիճակագրական ցուցանիշների թողարկման օրացույց

ՀՀ ՎԿ «Վիճակագրական ցուցանիշների թողարկման օրացույցը» (հետայսու՝ Ցուցանիշների օրացույց) նախապես ներառում է, թե երբ պետք է հրապարակվեն վիճակագրական տվյալները մեկ տարվա կտրվածքով՝ ըստ ամիսների և ընդգրկում է նախատեսված ցուցանիշների ցանկը՝ սկսած ընթացիկ տարվա հունվարի 1-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը:

Ցուցանիշների օրացույցը եռալեզու տարբերակներով (հայերեն, անգլերեն, ռուսերեն) տեղադրվում է ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքէջում:

Ցուցանիշների օրացույցի հրապարակումը կայքում առաջին հրապարակումներից է (սովորաբար՝ հունվարի առաջին աշխատանքային օրը):

Ցուցանիշների օրացույցը ներառում է յուրաքանչյուր ցուցանիշի անվանումը, պարբերականությունը (ամսական, եռամսյակային, կիսամյակային, տարեկան), հրապարակման ամսաթիվը (աշխատանքային օրը հաշվետու ժամանակշրջանից հետո), ընթացիկ կարգավիճակը (օպերատիվ, նախնական, ճշգրտված, վերջնական), նոր ցուցանիշ լինելու հանգամանքը, աղբյուրը (ՀՀ ՎԿ, ՀՀ կենտրոնական բանկ, ՀՀ ֆինանսների նախարարություն, այլ):

2.4. Վիճակագրական հրապարակումների օրացույց

ՀՀ ՎԿ «Վիճակագրական հրապարակումների օրացույցը» (հետայսու՝ Հրապարակումների օրացույց) կազմվում է տվյալ տարվա տարեկան Ծրագրին համապատասխան: Հրապարակումների օրացույցը, համաձայն Ծրագրի, սպառողին ներկայացնում է տվյալ տարում հրատարակվելիք վիճակագրական հրապարակումները (վիճակագրական ժողովածուներ, տեղեկագրեր, տեղեկատվական ամսական զեկույցներ, վիճակագրական զեկույցներ, մամուլի հաղորդագրություններ, այլ) մեկ տարվա կտրվածքով՝ ըստ տվյալ տարվա համապատասխան ծածկագրի: Այն ընդգրկում է տվյալ ամսում նախատեսված հրապարակումների ցանկը:

Հրապարակումների օրացույցը (հայերեն, անգլերեն, ռուսերեն) տեղադրվում է ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում:

Հրապարակումների օրացույցի տեղադրումը կայքում տարվա առաջին հրապարակումներից է (սովորաբար՝ հունվարի առաջին աշխատանքային օրը):

Հրապարակումների օրացույցը ներառում է յուրաքանչյուր հրապարակման անվանումը, տեսակը (վիճակագրական ժողովածուներ (ներառյալ տարեգիրքը), տեղեկագրեր, տեղեկատվական ամսական զեկույցներ, վիճակագրական զեկույցներ, մամուլի հաղորդագրություններ, այլ) պարբերականությունը (ամսական, եռամսյակային, կիսամյակային, տարեկան), հրապարակման տարբերակը (հայերեն, անգլերեն, ռուսերեն), թողարկման ժամկետը (ամիսը կամ աշխատանքային օրը հաշվետու ժամանակշրջանից հետո):

2.5. Վիճակագրական հրապարակումների համացանկ

Վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների համար վիճակագրական հրապարակումներից առավել արդյունավետ օգտվելու համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծելու նկատառումով, ՀՀ ՎԿ-ն յուրաքանչյուր տարվա համար մշակում և հրապարակում է «Վիճակագրական հրապարակումների համացանկը»: Այն հանդես է գալիս որպես Ծրագրի վերոնշյալ մասի լրացում և նպատակ ունի հանրությանը մանրամասնեցված տեղեկատվություն տրամադրել վիճակագրական հրապարակումների ցանկի, դրանց պարբերականության և համառոտ բովանդակության վերաբերյալ:

Հրապարակումը ներառում է տեղեկություն ՀՀ ՎԿ կողմից տվյալ տարում թողարկվելիք բոլոր հրապարակումների մասին՝ արդեն իսկ նախատեսված կազմերի փոքրացված նկարներով և հակիրճ նկարագրությամբ: Հրապարակումների մասին տեղեկությունը ներառում է նաև

նախատեսվող թողարկման ժամկետը (ըստ ամիսների), տարբերակ (հայերեն, ռուսերեն և/կամ անգլերեն), ձևաչափը (PDF, թղթային):

Այս հրապարակումը (հայերեն, անգլերեն) լույս է տեսնում յուրաքանչյուր տարվա առաջին աշխատանքային օրը և տեղադրվում է ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում: Հրապարակվում է նաև թղթային տարբերակով:

2.6. Վիճակագրական հրապարակման կասեցումը

Կարող են լինել վիճակագրական հրապարակումների կասեցման դեպքեր: Այդ գործընթացը հաստատվում է Խորհրդի կողմից:

ՀՀ ՎԿ գործունեության թափանցիկության ապահովման նպատակով, հրապարակման կասեցման մասին տեղեկատվությունն պետք է հասանելի լինի ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում:

2.7. Նախնական և վերջնական տվյալների հրապարակումը

ՀՀ ՎԿ-ն որպես հանրային շահ հետապնդող մարմին, հրապարակում է վիճակագրական տարբեր ոլորտների նախնական-օպերատիվ և ճշգրտված (վերջնական) բազմաթիվ տվյալներ: Նախնական տվյալները հանրությանը հասանելի են ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում (նաև տպագրված տարբերակով) վերջնականի հետ միասին, ինչը նույնպես հասանելի է ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում:

Նախնական վիճակագրական տեղեկատվության տարածման և հաղորդակցության ամենամատչելի ձևերից մեկը մամուլի հաղորդագրություններն են: Դրանք ցուցանիշների ամփոփ համառոտագրերն են և թեմատիկ հաղորդագրությունները (ամսական և եռամսյակային պարբերականությամբ)՝ հիմնված ընթացիկ-օպերատիվ տվյալների վրա:

ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակը բնութագրող ընթացիկ-օպերատիվ ամփոփմամբ ստացված նախնական հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշները մամուլի հաղորդագրության տեսքով հրապարակվում են ամսական կտրվածքով՝ հաշվետու ժամանակաշրջանին հաջորդող ամսի 20-ին (եթե այն ոչ աշխատանքային օր է, ապա հաջորդ աշխատանքային օրը)՝ ոչ ուշ, քան ժամը 12⁰⁰-ին, որպես կանոն, աղյուսակային ներկայացմամբ:

«ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակը բնութագրող մակրոտնտեսական ցուցանիշների համառոտագրերը» նույնպես մամուլի հաղորդագրություններ են, որոնք զանգվածային լրատվամիջոցների հրապարակման համար տրամադրվում են եռամսյակային կտրվածքով՝ «ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակը» վիճակագրական ամսական զեկույցի հրատարակումից հետո՝ երկու աշխատանքային օրերի ընթացքում: Դրանք իրենց մեջ ներառում են վերլուծական, աղյուսակային, գրաֆիկական նյութեր:

2.8. Վիճակագրական տվյալների հրապարակման հետաձգումը

ՀՀ ՎԿ-ն տվյալ տարվա Ծրագրով նախատեսված տվյալները (հրապարակումները) պարտադիր թողարկում է ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում զետեղված օրացույցերում հայտարարված ժամկետներին համապատասխան:

Այնուամենայնիվ, չնախատեսված հանգամանքների պատճառով (ծայրահեղ անհրաժեշտությունից ելնելով) տվյալների (հրապարակումների) թողարկումը կարող է հետաձգվել մեկ կամ մի քանի օրով և/կամ նշանակվում է թողարկման նոր օր:

Հետաձգման դեպքում ՀՀ ՎԿ-ն իր պաշտոնական կայքում պետք է հրապարակի հայտարարություն՝ մոտավորապես հետևյալ բովանդակությամբ՝ «...հրապարակման ամսաթիվը ենթարկվել է փոփոխության և հետաձգվել է ....օր/ամիս/տարի օրը՝ անկանխատեսելի հանգամանքների պատճառով: Կանխավ շնորհակալություն ներողամտության համար: ՀՀ ՎԿ»:

2.9. Հրապարակված սխալների հայտնաբերման, ուղղման և ճշգրտման գործընթացը

ՀՀ ՎԿ առկա նախնական կամ հաշվարկային ցուցանիշները հաջորդ հրապարակումներում կարող են ենթարկվել ճշգրտման՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ հաշվետու ժամանակահատվածը հնարավորություն չի ընձեռում սկզբնական տեղեկատվության ճշգրտությունն առավել խորությամբ ստուգելու, ինչի իրականացումը «Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի (գ) կետի դրույթներին համապատասխան պահանջում է լրացուցիչ ժամանակ:

Չնայած՝ ՀՀ ՎԿ-ն ջանք չի խնայում վիճակագրական հրապարակումներում սխալները նվազագույնի հասցնելու, այնուամենայնիվ, երբեմն դրանք տեղի են ունենում: Մեծ է հավանականությունը, որ սպառողները կօգտվեն տվյալներից մինչ դրանց ուղղումը, այդ իսկ պատճառով էլ ուղղումները պետք է արվեն հնարավորինս արագ և պետք է հրապարակվեն ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում այնպես, որ հստակորեն երևա, թե փաստացի ինչն է ուղղվել:

Վիճակագրական սխալները կարող են առաջանալ թվաբանական անճշտությունների կիրառման արդյունքում, համադրումների ոչ ճշգրիտ արտացոլման կամ էլ պարզապես անփութության հետևանքով:

Վիճակագրական հրապարակումների կազմման ժամանակ առաջացած սխալները կարող են հայտնաբերվել ընթացիկ ժամանակաշրջանում:

Սխալով տարբերակը երբեք չպետք է հեռացվի ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքից: Պետք է հասանելի լինի տվյալների 2 տարբերակն էլ: Մեծաքանակ տպագրությունների դեպքում ուղղումների ցուցակը տպագրվում է և դրվում յուրաքանչյուր օրինակի մեջ, ինչպես նաև կայքում:

Եթե ուղղումը պահանջում է ավելի երկար ժամանակ, քան մեկ աշխատանքային օրը, սխալներով օրինակը պետք է հեռացվի ՀՀ ՎԿ կայքից և պետք է տեղադրվի հայտարարություն, թե երբ է զետեղվելու ուղղված տարբերակը: Ուղղված տարբերակի հետ միաժամանակ պետք է տեղադրվի նաև սկզբնական տարբերակը:

2.10. Հայտնաբերված և ուղղված սխալների մասին տեղեկացումը սպառողներին

Վիճակագրական տեղեկատվության մեջ հայտնաբերված սխալները լինում են աննշան և նշանակալի (կոպիտ)։

- ✓ աննշան սխալներն այն սխալներն են, որոնք մեծամասամբ շփոթություն չեն առաջացնում վիճակագրական տեղեկատվության սպառողի մոտ, քանի որ այդպիսի սխալները կամ տրամաբանորեն նկատելի են (տպագրական, տեխնիկական, մեխանիկական), կամ էլ վիճակագրական բնույթի չեն (այսինքն, վիճակագրական սխալների սահմաններում չեն),
- ✓ նշանակալի (կոպիտ) սխալներն այն սխալներն են, որոնք սպառողի կողմից կարող են հանգեցնել վիճակագրական տեղեկատվության սխալ ընկալման և որոշակիորեն անդրադառնալ հրապարակված նյութի արժանահավատության և որակի վրա։

Հայտնաբերված աննշան սխալները սովորաբար ուղղվում են և՛ էլեկտրոնային, և՛ թղթային տարբերակներում (եթե հնարավոր է)։

Եթե աննշան սխալը հայտնաբերված է սխալը թույլ տված ստորաբաժանման կողմից, ապա դրա մասին նրանք անմիջապես տեղեկացնում են Տեղեկատվության տարածման և հասարակայնության հետ կապերի բաժնի աշխատակիցներին, որն էլ հնարավորինս արագ ուղղում է համապատասխան սխալն առանց որևէ գրառման, քանզի այն չի ազդում վիճակագրական տեղեկատվության ճիշտ ընկալման վրա։

Էլեկտրոնային տարբերակում սխալի ուղղումը նշվում է աստղանիշով (*) և հղումով (օրինակ՝ «Ուղղված է ...27/...07/...2016թ. դրությամբ») թե հրապարակման տվյալ էջի վրա, և թե կայքի տվյալ հրապարակման նկարագրության մեջ (եթե այն առկա է)։

Եթե աննշան սխալը հայտնաբերվում է Տեղեկատվության տարածման և հասարակայնության հետ կապերի բաժնի կողմից, ապա համապատասխան ստորաբաժանման ղեկավարն անմիջապես տեղեկացվում է դրա մասին և նախաձեռնվում են դրա ուղղման համար համապատասխան միջոցառումներ։

Հայտնաբերված նշանակալի (կոպիտ) սխալներն ուղղվում են անհապաղ։ Նույն սկզբունքով հրապարակման էլեկտրոնային տարբերակում սխալի ուղղումը նշվում է կարմիր աստղանիշով (*) և կարմիր հղումով (օրինակ՝ «Ուղղված է ...27/...07/...2016թ. դրությամբ»)։

Տեղեկատվության տարածման և հասարակայնության հետ կապերի բաժինը բոլոր հասցեատերերին նյութի տպագրված (թղթային) տարբերակում «ՈԻՂՂՈՒՄ» վերնագրով կից թղթիկում, աղյուսակային տեսքով, հայտարարում է սխալի ճշգրտման մասին։ Աղյուսակի ձախ կողմում ներկայացվում է տեղ գտած սխալը, աջ կողմում՝ ճշգրտված տարբերակը, դրանով իսկ վիճակագրական տեղեկատվության սպառողին լիարժեք տեղեկացնում տեղ գտած անճշտության մասին՝ բացառելով հնարավոր թյուրըմբռումները։

2.11. Վիճակագրական ցուցանիշների վերանայման քաղաքականությունը և վերանայման գործընթացը ՀՀ ՎԿ-ում

Վիճակագրական պրակտիկայում վերանայումն անհրաժեշտ և շարունակական գործընթաց է: Այն ենթադրում է մեթոդաբանական և/կամ տեխնիկական բնույթի փոփոխություն (փոփոխությունների խումբ), որի արդյունքում ճշգրտվում է(են) ցուցանիշը(ները)՝ ապահովելով դրանց անաչառությունը, օբյեկտիվությունը, մեթոդաբանական հիմնավորվածությունը, տվյալների օգտագործման արդյունավետությունը, արդիականությունը, ճշգրտությունը, հուսալիությունը, յուրաժամանակությունը, ճշտապահությունը, փոխկապակցությունը, համադրելիությունը, ինչպես նաև որակի ապահովման պարտավորությունը:

Վերանայման հիմնական խնդիրներից է միջազգային մակարդակով վիճակագրական պատմական շարքերում բերված ցուցանիշների համադրելիության ապահովումը:

Վիճակագրական ցուցանիշների վերանայման հիմնական նպատակը վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների իրազեկվածության բարձրացումն է և ՀՀ ՎԿ վիճակագրական արտադրանքն առավել հասանելի դարձնելը, ինչպես նաև վիճակագրական տեղեկատվության միջազգային գործընթացներին Հայաստանի վիճակագրության ինտեգրման շարունակական բարելավումը և վիճակագրական այլ համակարգերի հետ ներդաշնակեցումը:

Վիճակագրության արդի փուլում վերանայման նպատակով ստացված տվյալներն ու վիճակագրական գործիքները, հնարավորություն են ընձեռում այդ աշխատանքներն իրականացնել հիմնականում 2000 թվականից հետո ընկած ժամանակահատվածի համար:

Պատմական շարքերում ընդգրկված ցուցանիշների վերանայման ընթացքում իրականացվում են որոշակի լրացուցիչ աշխատանքներ, փորձագիտական գնահատումներ ու լրահաշվարկներ:

Ինչպես և միջազգային պրակտիկայում, Հայաստանում ևս վիճակագրական ցուցանիշները պարբերաբար ենթարկվում են վերանայման: Այս գործընթացը ներառում է ընթացիկ վերանայումներ և համալիր (խոշոր) վերանայումներ:

Ընթացիկ վերանայումներ.

Ընթացիկ վերանայումներն իրականացվում են ամսական, եռամսյակային և տարեկան պարբերականությամբ, որոնք իրականացվում են տվյալների ճշգրտումների և/կամ հասանելի դառնալու դեպքում՝ առանձին ամիսների, եռամսյակների և տարվա համար:

Սովորաբար, ընթացիկ տարվա ամսական և/կամ եռամսյակային տվյալները կարող են վերանայվել հաջորդ ամիսներում/եռամսյակներում, մինչև ժամանակ ենթակա են վերանայման նաև նախորդ տարվա բոլոր ամիսները/եռամսյակները:

Համալիր (խոշոր) վերանայումների կառուցվածքը.

Համալիր վերանայումներն ընդգրկում են վիճակագրության որոշակի ոլորտ և/կամ ողջ համակարգը՝ երկար ժամանակահատվածի համար: Համալիր (խոշոր) վերանայումներն իրականացվում են կապված՝ ինչպես մեթոդաբանական փոփոխությունների և/կամ վերանայված դասակարգումների ներդրման հետ, այնպես էլ համատարած հաշվառումների (առնվազն 10 տարին մեկ անգամ իրականացվող) և միանվագ ընտրանքային հետազոտությունների (առնվազն 5-7

տարին մեկ անգամ իրականացվող) նոր գնահատականների հետ: Համալիր վերանայումներն իրականացվում են մակրովիճակագրության՝ ազգային հաշիվների վիճակագրության (ԱՀՎ), վճարային հաշվեկշիռ՝ ՎՀ, արտաքին պարտքի դիրք՝ ԱՊԴ, միջազգային ներդրումային դիրք՝ ՄՆԴ, դրամավարկային և ֆինանսական վիճակագրություն՝ ԴՖՎ, պետական ֆինանսների վիճակագրություն՝ ՊՖՎ և այլն հիմնական վերանայումների զուգահեռաձայնեցմամբ (կոորդինացմամբ):

Վերանայման աշխատանքներն իրականացնելու համար օգտագործվում են նաև ՀՀ պետական կառավարման համակարգից (ՀՀ կենտրոնական բանկ, ՀՀ արտաքին գործերի նախարարություն, ՀՀ ֆինանսների նախարարություն և այլն) ու միջազգային կազմակերպություններից ստացված տվյալները, ինչպես նաև նոր ընտրանքային հետազոտությունների ու հարցումների արդյունքները:

Ըստ նոր մեթոդաբանությունների, փոփոխություններն իրականացվում են ինչպես դասակարգչային, այնպես էլ մեթոդաբանական առումով: Միաժամանակ, ՀՀ ՎԿ-ն, հիմք ընդունելով միջազգային ու ներքին փորձագետների առաջարկություններն ու դիտողությունները, ինչպես նաև նպատակ ունենալով բարելավել որևէ ցուցանիշի ամբողջականության ու արժանահավատության մակարդակը, իրականացնում է նաև որոշ ցուցանիշների գծով պատմական շարքերի վերանայումներ:

ՀՀ ՎԿ-ն պարբերաբար վերանայում է վիճակագրական շարքերը՝ համաձայն վիճակագրական միջազգային կառույցների կողմից երաշխավորված և առաջարկվող մեթոդաբանական պահանջների և ներդրված դասակարգիչների:

3. ՀՀ ՎԿ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ

3.1. Վիճակագրական հրապարակումների տեսակները

Վիճակագրական հրատարակությունները վիճակագրական հրապարակումների հանդես գալու ձևերից են: ՀՀ ՎԿ հրապարակումները հասանելի են տպագիր (թղթային) և/կամ էլեկտրոնային տարբերակով:

ՀՀ ՎԿ բոլոր վիճակագրական հրապարակումներն առկա են ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում և բաց գրադարանում՝ անվճար հիմունքներով:

ՀՀ ՎԿ թողարկումները հանդես են գալիս ստորև ներկայացվող հետևյալ հրապարակումների տեսքով.

- վիճակագրական ժողովածուներ (ներառյալ՝ վիճակագրական տարեգիրք),
- վիճակագրական տեղեկագրեր,
- տեղեկատվական ամսական զեկույցներ,
- վիճակագրական զեկույցներ,
- մամուլի հաղորդագրություններ,
- վիճակագրական հրապարակումների համացանկ,

- վիճակագրական ցուցանիշների թողարկման օրացույց,
- վիճակագրական հրապարակումների օրացույց,
- մեթոդաբանական ուղեցույցեր,
- փաստաթղթավորում,
- տվյալների բազաներ,
- սոցիալական ցանցեր,
- այլ:

Բոլոր հրապարակումները թողարկվում են որոշակի պարբերականությամբ (ամսական, եռամսյակային, կիսամյակային, տարեկան):

ՀՀ ՎԿ-ն կարող է նաև ունենալ այլ հրապարակումներ, որոնք նշված չեն այս ցուցակում:

ՀՀ ՎԿ կայքի Գլխավոր էջում գետեղված են «Տվյալների տարածման օրացույցերը», «Հիմնական վիճակագրական տվյալներ» տեղեկատվական բազան, տվյալ տարվա «Վիճակագրական հրապարակումների համացանկը», «Հայաստանի վիճակագրական տարեգիրքը», ինչպես նաև տվյալ ամսվա ընթացքում հրապարակված 4-5 նոր հրապարակումներ:

Գլխավոր էջում առկա են նաև «Նախագծեր», «Նորություններ», «Մամուլի հաղորդագրություններ», «Իրադարձություններ» և այլ հատվածներ, որոնք միտված են դյուրինացնել վիճակագրական տեղեկատվության սպառողի ցանկացած փնտրումը:

3.2. Վիճակագրական հրապարակումների թողարկման հաստատումը

ՀՀ ՎԿ կողմից իրականացված յուրաքանչյուր հրապարակում պետք է հավանության արժանանա և հաստատվի ՀՀ ՎԿ նախագահի և վիճակագրության տվյալ ոլորտը կարգավորող և համակարգող պատասխանատուի (Խորհրդի անդամի) կողմից:

3.3. Վիճակագրական հրապարակումների ձևաչափը

ՀՀ ՎԿ-ն, բացի մասնագիտականից, պատասխանատվություն է կրում նաև վիճակագրական յուրաքանչյուր հրապարակման ձևաչափի (դիզայնի) համար:

ՀՀ ՎԿ-ն պարտադիր յուրաքանչյուր տպագրված հրապարակման օրինակ տրամադրում է ՀՀ ՎԿ բաց գրադարանին, Հայաստանի ազգային արխիվին, ՀՀ ազգային գրադարանին և ՀՀ ազգային գրապալատին:

3.4. Վիճակագրական հրապարակումների թողարկման ժամկետների և ճշտապահության պատասխանատվությունը

ՀՀ ՎԿ աշխատակազմի վիճակագրություն իրականացնող այն ստորաբաժանումները, որոնք մասնակցում են որևէ վիճակագրական ժողովածուի նախապատրաստման աշխատանքներին՝ դրանցում առկա աղյուսակների, գրաֆիկների (գծապատկերների),

քարտեզային պատկերավորումների, ցուցանիշների տրամադրման ժամկետների և ճշտապահության պահպանման առումով պատասխանատու են վիճակագրության տվյալ ոլորտը կարգավորող և համակարգող Խորհրդի անդամին: Ստորաբաժանման ղեկավարը պարտավոր է պահպանել վիճակագրական հրապարակումների կազմման աշխատանքների ժամկետները:

3.5. Տվյալներ այլ հաստատություններից

ՀՀ ՎԿ-ն, որպես պաշտոնական վիճակագրություն տարածող, վիճակագրական տեղեկատվություն է ստանում նաև այլ հաստատություններից, ինչը ներառում է իր հրապարակումներում:

ՀՀ ՎԿ-ն նշում է տեղեկատվության աղբյուրը և պատասխանատվություն չի կրում այլ աղբյուրներից ստացված տեղեկատվության ճշգրտության համար:

3.6. Միջազգային համադրումներ

Տարբեր երկրների վիճակագրական տեղեկատվության որակի, թափանցիկության, տվյալների համադրելիության ապահովման, միջազգային հանրությանը դրանց օգտագործման ավելի լայն հնարավորությունների ընձեռման, կիրառվող մեթոդաբանության և դրա հետագա զարգացման ծրագրերին տեղեկացնելու նպատակով ԱՄՆ վիճակագրական վարչությունը 1997թ. դեկտեմբերին ստեղծել է «Տվյալների տարածման ընդհանուր համակարգ (SSՀ)», որին Հայաստանի Հանրապետությունն անդամագրվել է 2001թ. մարտի 29-ին, իսկ 1996թ. մարտին՝ «Տվյալների տարածման հատուկ ստանդարտ (SSՀ)»-ին, որին Հայաստանի Հանրապետությունն անդամագրվել է 2003թ. նոյեմբերի 7-ին, դրանով իսկ դառնալով վիճակագրության բնագավառում կիրառվող միջազգային ամենախիստ ստանդարտին անդամագրվող 54-րդ երկիրը:

SSՀ-ն ԱՄՆ վիճակագրական տվյալների հավաքագրման, մշակման, որակի, պարբերականության, ինչպես նաև տեղեկատվության տարածման միասնական համակարգի բաղկացուցիչ մասն է: Այն պարունակում է մշտական պահպանման խիստ պահանջներ, ինչի վերաբերյալ տեղեկատվությունը հրապարակայնորեն առկա է ԱՄՆ Ստանդարտների տարածման տեղեկագրում՝ <http://dsbb.imf.org/Pages/SDDS/Home.aspx>: Ստանդարտների տարածման տեղեկագիրը ներկայումս ներառում է համապարփակ փաստաթղթեր (մեթատվյալներ, ինչպես նաև դրանց համառոտ մեթոդաբանություն) SSՀ տվյալների կատեգորիաների մասով Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրական փորձառության վերաբերյալ, որը վկայակոչում է ՀՀ ՎԿ կողմից վարվող Ազգային ամփոփ տվյալների էջում ներառված երկրի արդիական տվյալները՝ <http://docs.armstat.am/nsdp/>: Մեթատվյալները գետեղված են նաև ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքի «Դասակարգիչներ և մեթոդաբանություն» բաժնի «Մեթատվյալներ» ենթաբաժնում:

SSՀ-ն ներառում է 22 խումբ ցուցանիշներ, որոնք ընդգրկված են իրական, դրամավարկային, ֆինանսական, արտաքին և սոցիալ-ժողովրդագրական հատվածներում: Այդ ցուցանիշների արդիականացումն իրականացվում է ամսական և եռամսյակային, իսկ

մեթատվյալների և դրանց համառոտ մեթոդաբանության արդիականացումը՝ առնվազն տարեկան կտրվածքով: Տվյալների արդիականացման ժամկետները ներկայացված են ՀՀ ՎԿ կողմից վարվող նախապես տարածման օրացույցի էջում՝ <http://docs.armstat.am/nsdp/arc/>:

Վիճակագրական որոշ հրապարակումներ պարունակում են միջազգային համադրումներ, որպեսզի հնարավորություն ընձեռվի Հայաստանի Հանրապետությանն առնչվող առկա վիճակագրական նույնանման տեղեկատվությունը համեմատել ԱՊՀ և աշխարհի այլ երկրների վիճակագրական տեղեկատվության հետ:

Միջազգային համադրումներում տեղ գտած վիճակագրական տեղեկատվությունը վերցվում է վիճակագրական համանման միջազգային աղբյուրներից (հրապարակումներից):

Ցանկացած միջազգային տեղեկատվություն պետք է ունենա հղում՝ նշելով աղբյուրը: ՀՀ ՎԿ-ն պատասխանատու չէ այդպիսի տեղեկատվության ճշտության համար:

3.7. «Հայաստանի վիճակագրական տարեգիրք»

«Հայաստանի վիճակագրական տարեգիրքը» (հետայսու՝ Տարեգիրք) ամբողջական, եռալեզու հրապարակում է (հայերեն, անգլերեն և ռուսերեն)՝ ուղղված վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների ամենալայն շրջաններին: Այն տպագրվում, հրապարակվում է տարեկան պարբերականությամբ՝ յուրաքանչյուր տարվա վերջում:

Տարեգիրքում ներկայացվում են վիճակագրական աղյուսակներ Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակի վերաբերյալ՝ վերջին 5 տարիների շարժընթացով: Որոշ ցուցանիշներ ներկայացվում են Հայաստանի Հանրապետության մարզերի և Երևան քաղաքի կտրվածքով:

Ժողովածուի յուրաքանչյուր բաժնի վերջում ներառվում են որոշ ցուցանիշների գծապատկերներ: Այն շարունակաբար համալրվում է նոր աղյուսակային նյութերով և գծապատկերներով:

Հրապարակման մեջ առկա բոլոր տվյալները համապատասխանում են վիճակագրության արդի մեթոդաբանությանը, ինչն ապահովում է դրանց միջազգային համադրելիությունը:

Նախորդ ժողովածուի մեջ հրապարակված որոշ ցուցանիշներ տվյալ հրապարակման մեջ ճշգրտվում են, իսկ որոշ ցուցանիշներ էլ նախնական են:

Տարեգիրքը պարունակում է նաև միջազգային համադրումներ՝ Հայաստանի Հանրապետության, ԱՊՀ և այլ երկրների միջև համեմատություններ իրականացնելու նպատակով:

Տարեգիրքն անվճար հիմունքներով հասանելի է ինչպես ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում, այնպես էլ տպագրված (թղթային) տարբերակով:

3.8. Տեղեկատվական ամսական զեկույց

«Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը» տեղեկատվական ամսական զեկույցը (հետայսու՝ Ձեկույց) ՀՀ ՎԿ հիմնական (պարբերական - ամսական) վիճակագրական հրատարակություններից է:

Ձեկույցները կառուցվում են Խորհրդի կողմից հաստատվող տարեկան Ծրագրերով նախատեսված ճյուղային (գերատեսչական) և տեղական (համայնքային) վիճակագրություն իրականացնող մարմինների, վիճակագրական այլ տեղեկություններ տրամադրողների կողմից ներկայացվող պետական վիճակագրական հաշվետվությունների (հարցաթերթերի, տեղեկագրերի և այլն), հաշվարկների և ՀՀ ՎԿ կողմից դրանց ամփոփման, ինչպես նաև ՀՀ ՎԿ կողմից մշակվող ցուցանիշների, իրականացվող հետազոտությունների, տեղեկատվահրատարակչական գործունեության արդյունքում ամփոփված նյութերի հիման վրա (ժողովածուներ, տեղեկագրեր, մամուլի հաղորդագրություններ, վիճակագրական զեկույցներ):

1999թ. ապրիլից սկսած, զեկույցների բովանդակությունը ներկայացվում է ԱՄՀ կողմից մշակված՝ «Տվյալների տարածման ընդհանուր համակարգի» (հետայսու՝ SSCՀ) հատվածներին համապատասխան: Այն հանդիսանում է առավել ամբողջական, ընդգրկուն, աղյուսակներով հագեցած, որոշ տեքստային բացատրություններ և մեթոդաբանական պարզաբանումներ պարունակող հրատարակություն:

Ձեկույցները վիճակագրական տեղեկատվության սպառողներին տրամադրվում են ամսական կտրվածքով՝ հաշվետու ժամանակաշրջանին հաջորդող վերջին աշխատանքային օրը (30/31): Ամսական պարբերականությամբ տեղեկատվությունը ներկայացվում է հակիրճ, իսկ եռամսյակային պարբերականությամբ՝ առավել մանրամասն, ընդլայնված ու ընդհանրական:

Ձեկույցներում վիճակագրական տեղեկատվությունը ներկայացվում է աճողական և դիսկրետ կարգով (օրինակ, զեկույցի հունվար-մարտի թողարկումն ընդգրկում է հունվար, փետրվար և մարտ ամիսների ցուցանիշները՝ աճողական կարգով և հաշվետու ամիսը (մարտ)՝ առանձին):

Եռամսյակային թողարկումներում ներառվում են հավելվածներ, որոնցում ընդգրկվում են ԱՊՀ երկրների հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշների միջազգային համադրումները, հետաքրքրաշարժ վիճակագրություն, վիճակագրական ցուցանիշների մեթոդաբանական հակիրճ պարզաբանումներ (վիճակագրական հիմնական ցուցանիշների սահմանումներ, հաշվարկման մեթոդաբանություն, չափորոշիչներ և այլն): Հատվածը մշտապես նորացվում է միջազգային չափանիշներին համապատասխան, ավելացվում են նոր ցուցանիշներ և տրվում դրանց նկարագրությունները և սահմանումները):

Ձեկույցներում առկա նախնական կամ հաշվարկային ցուցանիշները հաջորդ հրապարակումներում կարող են ենթարկվել ճշգրտման՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ հաշվետու ժամանակահատվածը հնարավորություն չի ընձեռում սկզբնական տեղեկատվության արժանահավատությունն առավել խորությամբ ստուգելու, ինչի իրականացումը՝ «Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի (գ) կետի դրույթներին համապատասխան, պահանջում է լրացուցիչ ժամանակ:

3.9. Վիճակագրական տեղեկագիր

Վիճակագրական տեղեկագիրը երկրի տնտեսության որևէ առանձին հատվածի (ենթահատվածի, ոլորտի) վիճակագրական դինամիկ ցուցանիշների ներկայացումն է աղյուսակային տեսքով (առանց տեքստային մասի), որոշակի պարբերականությամբ (ամսական, եռամսյակային, տարեկան):

Վիճակագրական տեղեկագրերը, համաձայն տարեկան Ծրագրով նախատեսված ժամանակացույցի, հրապարակվում են ամսական, եռամսյակային, կիսամսյակային կամ տարեկան պարբերականությամբ:

3.10. Վիճակագրական զեկույց

Երկրում աղքատության մակարդակի և սոցիալական իրավիճակի վերաբերյալ հանրությանը տեղեկացնելու նպատակով, ՀՀ ՎԿ-ն, տարեկան պարբերականությամբ հրապարակում է «Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը» վիճակագրական-վերլուծական զեկույցը՝ Համաշխարհային բանկի վերլուծական և տեխնիկական աջակցությամբ:

Չեկույցը կոչված է հանրությանը տրամադրելու տվյալ տարվա կենսամակարդակի և երկրի սոցիալական իրավիճակի մասին տեղեկատվություն: Այն մանրամասն վիճակագրական տեղեկատվություն է տրամադրում ընթացիկ սոցիալական և տնտեսական զարգացումների մասին, նկարագրում է աղքատության շարժընթացը երկրի և տարբեր սոցիալ-տնտեսական, ժողովրդագրական և աշխարհագրական մակարդակներով:

Չեկույցի հիմքը ՀՀ ՎԿ կողմից յուրաքանչյուր տարի իրականացվող տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության (SSԿԱՀ) արդյունքներն են: Այդպիսի վիճակագրական ուսումնասիրությունները միջազգայնորեն համարվում են բնակչության կենսամակարդակը բնութագրող տվյալների հավաքագրման առավել կարևոր գործիք: Հետազոտությունների միջոցով տնային տնտեսությունների և առանձին անհատների բարեկեցության վերաբերյալ հավաքագրվում է արժեքավոր տեղեկատվություն, ինչը հնարավորություն է ընձեռում ՀՀ ՎԿ-ին տարեկան կտրվածքով հանրությանը տրամադրել արդիական տեղեկատվություն՝ բնակչության եկամուտների, ծախսերի, աղքատության մակարդակի և այլ ցուցանիշների փոփոխությունների վերաբերյալ:

«Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը» պարբերականի հիմքում ընկած են հաշվետու տարում իրականացված տնային տնտեսությունների հետազոտությունից հավաքագրված տվյալները: Հետազոտության ընտրանքի ձևավորման համար օգտագործվում է ՀՀ մարդահամարների տվյալների բազան: Ձևավորված ընտրանքի չափը հնարավորություն է ընձեռում ապահովելու տվյալների նվազագույն ներկայացուցչականություն մարզային կտրվածքով: Նպատակ ունենալով փաստագրել Հայաստանում սոցիալ-տնտեսական իրավիճակն ու աղքատության մակարդակը՝ զեկույցը ներկայացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում սոցիալ-տնտեսական զարգացումների և աղքատության մակարդակի փոփոխությունների համապարփակ վերլուծությունը:

3.11. Մամուլի հաղորդագրություն

Տեղեկատվության տարածման և հաղորդակցության ամենամատչելի ձևերից մեկը մամուլի հաղորդագրություն է: Դա ցուցանիշների ամփոփ համառոտագիր է և թեմատիկ հաղորդագրություն (ամսական և եռամսյակային պարբերականությամբ)՝ հիմնված ընթացիկ-օպերատիվ տվյալների վրա:

ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակը բնութագրող ընթացիկ-օպերատիվ ամփոփմամբ ստացված նախնական հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշները հրապարակվում են ամսական կտրվածքով՝ հաշվետու ժամանակաշրջանին հաջորդող ամսվա 20-ին ժամը 12⁰⁰-ին, որպես կանոն, աղյուսակային ներկայացմամբ:

ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակը բնութագրող մակրոտնտեսական ցուցանիշների համառոտագրերը զանգվածային լրատվամիջոցներին հրապարակման համարտրամադրվում են եռամսյակային կտրվածքով՝ «ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակը» վիճակագրական ամսական զեկույցի հրատարակումից (տպագրումից) հետո՝ երկու օրվա ընթացքում: Դրանք իրենց մեջ ներառում են նաև աղյուսակային, գրաֆիկական նյութեր:

Թեմատիկ հաղորդագրությունների շարքում պատրաստվում են նաև միջազգային համադրումներ լուսաբանող աղյուսակային նյութեր:

Ծրագրվածից դուրս, թեմատիկ մամուլի հաղորդագրություններ պատրաստվում են նաև ՀՀ ՎԿ կողմից կազմակերպվող մամուլի ասուլիսների, ՀՀ ՎԿ վիճակագրական հրատարակությունների շնորհանդեսների, սեմինարների մասնակիցների և այլ դեպքերի համար:

3.12. Նախնական արդյունքների հրապարակումներ

Համատարած հաշվառումների (օրինակ՝ մարդահամարների) արդյունքում հավաքագրված տեղեկատվության վերջնական ամփոփումից և հրապարակումից առաջ հրապարակվում են նախնական արդյունքներ (հրապարակումներ), որոնք տվյալների տեղեկատվական բազայի կառուցվածքային ու տրամաբանական ստուգաճշտման աշխատանքներով պայմանավորված կարող են ենթարկվել փոփոխության:

Այլխոսքով՝ սա մի հրապարակում է, որտեղ տվյալները տպագրվում են (հրապարակվում) առաջին անգամ: Բոլոր առաջին հրապարակումներն անվճար հիմունքներով հասանելի են ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում: Առկա են նաև տպագիր (թղթային) տարբերակներ:

3.13. Վիճակագրական հաշվետվություններ

Վիճակագրական հաշվետվություններն ամբողջական (բազմակողմանի) անհատական կամ բազմաթիվ հետազոտությունների (ուսումնասիրությունների) արդյունքներ են: Մովորաբար դրանք հրապարակվում են տարեկան պարբերականությամբ:

Վիճակագրության որոշ ոլորտների համար հաշվետվությունները կարող են լինել նաև ավելի նվազ հաճախականությամբ:

3.14. Մեթոդաբանական ուղեցույցեր

Մեթոդաբանական ուղեցույցը ներառում է վիճակագրական տեղեկատվության հավաքագրման աղբյուրները և մեթոդները: Այն հրապարակվում է հայերեն, անգլերեն և ռուսերեն՝ և՛ էլեկտրոնային, և՛ թղթային տարբերակներով:

ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում մշտապես գետեղվում են վիճակագրական հրապարակումներ (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն), որոնցում հիմնականում ընդգրկված են վիճակագրական ցուցանիշների սահմանումներ և մեթոդաբանական պարզաբանումներ:

Միջազգային վիճակագրական մեթոդաբանության զարգացման առաջընթացը հասանելի դարձնելու և դրան իրազեկ լինելու նպատակով ՀՀ ՎԿ բաց գրադարանը ստանում և պահպանում է միջազգային տարբեր կազմակերպությունների, ինչպես նաև այլ երկրների վիճակագրական ծառայությունների հրապարակումները:

3.15. Վիճակագրական հետազոտություններ

Հետազոտությունները ներառում են անհատական և/կամ խմբային հեղինակների աշխատանքներ, ինչը վիճակագրական տարբեր ուսումնասիրությունների արդյունք է: Հեղինակները կարող են լինել և՛ ՀՀ ՎԿ աշխատակիցները, և՛ համագործակցողները:

Հետազոտությունները հասանելի են և՛ տպագիր (թղթային), և՛ էլեկտրոնային տարբերակները:

Համաձայն տարեկան Ծրագրի, ՀՀ ՎԿ-ն վիճակագրական հետազոտություններ (դիտարկումներ, հարցումներ) էիրականացնում, որոնց նյութերի ամփոփման արդյունքում հրապարակվում են վիճակագրական ժողովածուներ, զեկույցներ, գրքույկներ և այլն:

Համատեղ հետազոտություններ, դիտարկումներ, ծրագրեր իրականացրած լինելու դեպքում ՀՀ ՎԿ-ն համատեղ հրատարակություններում կարող է հանդես գալ որպես համահեղինակ:

3.16. Հատուկ թողարկումներ

Հատուկ թողարկումները հատկապես կարևոր են վիճակագրության հետագա զարգացման համար և հիմնականում միտված են փորձագետներին: Դրանք թողարկվում են պարբերաբար և ընդգրկում են մեթոդաբանության բարելավման համար կարևոր սուբյեկտներ:

3.17. Չծրագրված թողարկումներ

Ժամանակ առ ժամանակ ՀՀ ՎԿ-ն կարող է նաև թողարկել հրապարակումներ, որոնք ծրագրավորված չեն, նախատեսված չեն Ծրագրում, բնականաբար նաև Վիճակագրական ցուցանիշների թողարկման օրացույցում և Հրապարակումների օրացույցում: Այսպիսի դեպքերում չծրագրված հրապարակումները ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում պետք է առնվազն 3 աշխատանքային օր առաջ հայտարարվեն, որպեսզի համոզված լինեն, որ բոլոր սպառողները տեղեկացված են չծրագրված թողարկման մասին:

Առանձին թեմատիկ հրատարակություններ: Որոշակի դեպքերում կիրառվում են նաև հրապարակումների այլ ձևեր: Մասնավորապես, «Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքով իրեն տրված իրավասության սահմաններում և համապատասխան ռեսուրսային ապահովման պարագայում, ՀՀ ՎԿ իրականացնում է նաև Ծրագրում չընդգրկված տեղեկատվության հրապարակում կամ իրականացում դրանում ընդգրկվածների ագրեգացման և սինթեզման այլաստիճանների վրա գտնվող տեղեկատվության հրապարակում (այդ թվում նաև նշված հրապարակումների ձև չընդունող վիճակագրական տեղեկատվություն սպառողների առանձին գրություն-հարցումներին պատասխան-գրություններով պատասխանելու միջոցով):

4. ՀՀ ՎԿ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐԻ ՏԱՐԱԾՈՒՄԸ

ՀՀ ՎԿ-ն վիճակագրական տեղեկատվությունը տարածում է պաշտոնական կայքի, գրադարանի, թղթային հրապարակումների տարածման, խոշոր տեղեկատվական գործակալությունների միջոցով և այլ եղանակներով:

ՀՀ ՎԿ վիճակագրական հրապարակումների թղթային օրինակների տարածումն իրականացվում է անվճար:

Եվրամիության (ԵՄ) ԹՎԻՆԻՆԳ ծրագիրը նպաստել է Հայաստանի վիճակագրության մոտարկմանը միջազգային չափանիշներին՝ մի շարք կարևոր վիճակագրական ոլորտների համար: Ծրագրի արդյունքում 2012թ. սեպտեմբերի 14-ին ներդրվել է ՀՀ ՎԿ-ի www.armstatbank.am տվյալների բազան (60 վիճակագրական աղյուսակներ (բազաներ)), որը հասանելի է ողջ հանրությանը: www.armstatbank.am -ը մատչելի միջոց է մուտք գործելու ՀՀ ՎԿ տվյալներին՝ հիմնված օգտվողի համար շատ հարմարավետ PX-Web ծրագրի վրա (Շվեդիայի վիճակագրության կողմից մշակված), որը հնարավորություն է ընձեռել վիճակագրության սպառողներին ներբեռնել վիճակագրական տվյալները իրենց իսկ նախընտրելի ձևաչափերով:

www.armstatbank.am-ը հնարավորություն է ընձեռել սպառողին հետաքրքրող աղյուսակները և ցուցանիշները շատ պարզ ընթացակարգով՝ տրամադրել արագ և մատչելի հասանելիություն վիճակագրական տեղեկատվությանը և ներբեռնել տվյալներ MS Excel, xml կամ այլ ձևաչափերով, ինչպես նաև դյուրին նախագծել և ստեղծել գծապատկերներ և աղյուսակներ՝ կառուցված սպառողների պահանջներին համապատասխան: Հայաստանն առաջին երկիրն է աշխարհում, որը օգտագործում է PX-Web 2012թ. տարբերակը:

ՀՀ ՎԿ-ն ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի, բնակչության հիմնադրամի և զարգացման ծրագրերի հետ համատեղ իրականացնում է «Բարձրացնել գործընկեր պետական մարմինների կարողություններն ազգային և մարզային մակարդակով ԱրմենիաԻնֆո-ի մեկնարկային գործարկման հարցում՝ Հազարամյակի զարգացման նպատակների (ՀԶՆ) և Կայուն զարգացման ծրագրի (ԿԶԾ) գծով արձանագրած առաջընթացը մշտադիտարկելու և լուսաբանելու նպատակով» լայնածավալ բազմամյա ծրագիրը: Ծրագրի համընդհանուր նպատակն է՝ Հայաստանի ՀԶՆ և այլ սոցիալ-տնտեսական ցուցանիշների ներկայացումն ԱրմենիաԻնֆո-ի ձևաչափով, որը հասանելի է բոլոր սպառողների համար:

ՀԶՆ ցուցանիշները ներկայացվում են աշխարհում զարգացում ստացող միասնական ձևաչափով (ԴեվԻնֆո): Հայաստանի ՀԶՆ ցուցանիշների տվյալների բազան տեղադրվել է www.armdevinfo.am կայքում: Դա թույլ է տալիս արագ գնահատել Հայաստանի Հանրապետության մարզերի զարգացվածության աստիճանը և բացահայտել յուրաքանչյուր մարզի խնդիրները հազարամյակի նպատակներին հասնելու ճանապարհին:

Վիճակագրական տեղեկատվության սպառողի համար հասանելի են որակի հոչակագրերը բոլոր վիճակագրական արտադրանքների համար: ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում բացված «Աջակցություն Հայաստանի ազգային վիճակագրական ծառայությանը ԹՎԻՆԻՆԳԻ միջոցով» խորագրով ԵՄ ԹՎԻՆԻՆԳ ծրագիր և «Փաստաթղթավորում» բաժիններում գետեղվել են ԹՎԻՆԻՆԳ ծրագրի վերաբերյալ նյութերը և «որակի կառավարում» բաղադրիչի շրջանակում մշակված որակի հոչակագրերը՝ թվով 136 հայերեն և անգլերեն:

ՀՀ ՎԿ-ում վիճակագրական տեղեկատվության ներքին տարածումը հիմնականում իրականացվում է համացանցի միջոցով:

5. ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԸ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ՄԵՋ

Ազգային վիճակագրությունը ժողովրդավարության խորհրդանիշ է: Չնայած որ ազգային վիճակագրությունը միտված է բավարարել սպառողների պահանջմունքները, լինում են դեպքեր, երբ սպառողը չի կարողանում գտնել իրեն անհրաժեշտ վիճակագրական տեղեկատվությունը և տվյալները, ինչը, բնականաբար, չի նշանակում, որ տվյալ տեղեկատվությունը գոյություն չունի:

ՀՀ ՎԿ վիճակագրական տեղեկատվության տարածման և հաղորդակցության քաղաքականության գլխավոր ուղղություններից է սպառողների հետագա պահանջների կանխատեսումը: Այդ իսկ պատճառով, առկա է որոշակի վիճակագրական տեղեկատվություն, որը հասանելի է միայն հատուկ պահանջի դեպքում:

5.1. Տեղեկատվության/տվյալների հարցումը (պահանջը)

ՀՀ ՎԿ վիճակագրական տեղեկատվությունը հասանելի է հայերեն, անգլերեն և ռուսերեն: Տեղեկատվության հարցումը (պահանջը, պատվերը) կարող է ընդունվել.

- փոստով,
- էլեկտրոնային փոստով,
- հեռախոսով,
- անձնապես ՀՀ ՎԿ բաց գրադարանից,
- ֆաքսով,
- այլ:

Տեղեկատվության պահանջին պետք է պատասխանել հեռախոսով, էլեկտրոնային փոստով կամ փոստով (գրությամբ): Սպառողը հեռախոսով կարող է ճշտել, թե ցանկալի տեղեկատվությունն ինչպես կարելի է պատվիրել:

6. ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ՍՏՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

6.1. Վիճակագրական տեղեկատվության տարածման և հասարակայնության հետ կապերի բաժին

ՀՀ ՎԿ տվյալ ստորաբաժանումը համակարգում է տարեկան Ծրագրի նախագծի կազմումը և դրա վերաբերյալ վիճակագրական տեղեկատվություն տրամադրողների և սպառողների կարծիքի ու պահանջմունքների ուսումնասիրումը, վարում է վերոհիշյալի իրականացման մշտադիտարկումը և կազմում դրա կատարման հաշվետվությունը:

Ապահովում է Ծրագրում ներառված ՀՀ ՎԿ աշխատակազմի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների վիճակագրական աշխատանքների իրականացման եռամսյակային մշտադիտարկումը և կազմում դրանց կատարման հաշվետվությունը:

Մասնակցում է ՀՀ ՎԿ միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրի ոլորտի քաղաքականության վերաբերյալ փաստաթղթի կազմման աշխատանքներին:

Եռամսյակային պարբերականությամբ վարում է ՀՀ ՎԿ ՀՀ պետական բյուջեով սահմանված ծրագրերի իրականացումը բնութագրող արդյունքային ցուցանիշների կանխատեսումների մշակումը, ինչպես նաև այդ ծրագրերի իրականացումը բնութագրող արդյունքային ցուցանիշների կատարման մասին ըստ եռամսյակների (աճողական) տեղեկատվությունը:

Ստորաբաժանումը կանոնավորում է ՀՀ ՎԿ աշխատակազմի՝ վիճակագրություն իրականացնող ստորաբաժանումների կողմից Ծրագրով նախատեսված վիճակագրական հրապարակումների սրբագրման, խմբագրման, թղթային տեսքով հրապարակման և դրանց էլեկտրոնային տարբերակների մշակման ու ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում տեղադրման աշխատանքները, ապահովում է դրանց ձևատեսքը և թողարկումը:

Ապահովում է ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքերում նոր բազաների տեղադրումը, տեղադրված բազաների շարունակական թարմացումը, վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների ցանկերի փոփոխությունների մշտադիտարկումը և թարմացումը, հրապարակված վիճակագրական նյութերի տարածումն ըստ վիճակագրական տեղեկատվություն սպառողների ցանկերի:

Համագործակցության շրջանակում ապահովում է վիճակագրական տեղեկատվության փոխանակումը միջազգային կազմակերպությունների, վիճակագրական ծառայությունների և ԱՊՀ միջպետական վիճակագրական կոմիտեի հետ (այդ թվում նաև՝ ամենամսյա, եռամսյակային, տարեկան հաշվետվությունների ձևերի էլեկտրոնային փոստով փոխանակումը):

Կազմակերպում է վիճակագրական հրապարակումների տարածումը վիճակագրական տեղեկատվություն սպառողների (օգտագործողների) շրջանում, իրականացնում է վիճակագրական հրապարակումների էլեկտրոնային արխիվացման աշխատանքները, ինչպես նաև վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների (օգտագործողների) պահանջարկի ուսումնասիրման հետազոտություն-հարցումներ:

Հասարակայնության հետ կապեր: ՀՀ ՎԿ-ն գործում է վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների համար, հաստատում է արդյունավետ կապեր (ՀՀ ՎԿ տեղեկատվության ուղղակի կամ անուղղակի տարածման նպատակին հասնելու համար):

Հասարակայնության հետ կապերի նպատակն է և՛ ՀՀ ՎԿ աշխատակիցներին, և՛ թիրախային խմբերին տեղյակ պահել ՀՀ ՎԿ նպատակների մասին, օգնել նրանց հասնել այդ նպատակներին՝ հեռահաղորդակցության միջոցով:

ՀՀ ՎԿ համար լրատվամիջոցների հետ կապերը որոշիչ են, քանի որ հենց նրանք են պաշտոնական վիճակագրության հիմնական սպառողները և կարևոր օղակն են ՀՀ ՎԿ և պաշտոնական վիճակագրության մյուս սպառողների միջև, վիճակագրական տվյալների և հիմնական հանրության միջև:

Փաստացի, լրատվամիջոցները հանրությանը պաշտոնական վիճակագրության արդյունքները փոխանցելու հիմնական միջոցներից մեկն են, ուստի շատ կարևոր է նրանց հետ բարի դրացիական հարաբերությունների պահպանումը:

Այս օղակն ապահովում է մամուլի ասուլիսների, հարցազրույցների, ճեպազրույցների կազմակերպումը, իր իրավասությունների շրջանակում հանդես է գալիս պարզաբանումներով ու հայտարարություններով:

Լրագրողների հարցումներին պատասխանում են ՀՀ ՎԿ աշխատակազմի համապատասխան ստորաբաժանումների ղեկավարները: Եթե հարկավոր է հաստատում, դա պետք է անի ՀՀ ՎԿ նախագահը կամ նրա կողմից լիազորված անձը:

Վիճակագրական տեղեկատվության հրապարակման ժամանակ շատ կարևոր է հաշվի առնել, որ լսարանում միայն վիճակագրության մասնագետներ չեն, և որ տեղեկատվությունը պետք է հասկանալի (մատչելի) լինի բոլորին:

Լրագրողները շատ հաճախ չեն օգտագործում իրենց տրամադրված ամբողջական տեղեկատվությունը՝ օգտագործելով միայն այն հատվածը, որն իրենց կարծիքով կհետաքրքրի

ընթերցողներին: Այդ իսկ պատճառով էլ չափազանց կարևոր է, որպեսզի լրատվամիջոցների և ՀՀ ՎԿ-ի միջև թյուրըմբռնումներ չլինեն:

Օգտագործելով պաշտոնական վիճակագրության տվյալները՝ լրատվամիջոցները միշտ պետք է ՀՀ ՎԿ-ին նշեն որպես տեղեկատվության աղբյուր:

Եթե ՀՀ ՎԿ ցանկացած աշխատակից լրատվամիջոցներում բացահայտում է թյուրիմացություն, թերըմբռնում, սխալ տեղեկատվություն կամ նման այլ բան, տեղյակ է պահում հասարակայնության հետ կապերի բաժնին, և վերջինս հնարավորինս կարճ ժամանակահատվածում կապ է հաստատում հոդվածը հրապարակող լրագրողի հետ և խնդրում, որ նա շտկումներ մտցնի իր հրապարակման մեջ:

ՀՀ ՎԿ աշխատակազմի վիճակագրական տեղեկատվության տարածման և հասարակայնության հետ կապերի բաժինը պատասխանատու է վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների պահանջմունքների մշտադիտարկման գործունեության իրականացման համար՝ ներառյալ նրանց շրջանում հետազոտությունները, ուսումնասիրությունները և հարցումները: Պատասխանատու է նաև այն հետազոտությունների համար, որոնք միտված են սպառողների խնդիրների, նպատակների բացահայտմանը և այլն:

Վարկանիշի հետ կապված հետազոտությունները միտված են բացահայտելու առկա կամ հնարավոր սպառողների շրջանում ՀՀ ՎԿ դիրքի նվազման կամ աճման միտումների վերաբերյալ արդյունքներ: Այսպիսի ուսումնասիրությունները չափազանց կարևոր են ՀՀ ՎԿ հետագա գործունեության բարելավման աշխատանքների համար:

Ստորաբաժանումը համակարգում է ՀՀ ՎԿ գործունեության պատշաճ լուսաբանման կազմակերպման նպատակով ՀՀ ՎԿ ստորաբաժանումներից անհրաժեշտ տեղեկությունների և նյութերի հավաքագրումը, ամփոփում և վերլուծում է ՀՀ ՎԿ գործունեության ոլորտին առնչվող զանգվածային լրատվության միջոցների նյութերը: Ծանուցում է ՀՀ ՎԿ նախագահին, աշխատակազմի ղեկավարին և այլ պաշտոնատար անձանց՝ զանգվածային լրատվության միջոցներում տեղ գտած ՀՀ ՎԿ-ին առնչվող նյութերի մասին: Ապահովում է ՀՀ ՎԿ-ում լրագրողների հավատարմագրումը, ՀՀ ՎԿ նախագահի, նախագահի տեղակալի, ՀՀ ՎՊԽ անդամների, աշխատակազմի ղեկավարի և այլ պաշտոնատար անձանց մամուլի ասուլիսների, հարցազրույցների, ճեպագրույցների, հասարակական հետաքրքրություն ներկայացնող թեմաների վերաբերյալ հայտարարությունների կազմակերպումն ու անցկացումը:

6.2. ՀՀ ՎԿ բաց գրադարան

Տեղեկատվության տարածման ստորաբաժանումն իր մեջ ներառում է նաև ՀՀ ՎԿ բաց գրադարանը: Այն գործում է 9:00-18:00-ը (փակ է տոն օրերին և ոչ աշխատանքային օրերին):

Գրադարանում վիճակագրական տեղեկատվության սպառողներն իրենց տրամադրության տակ ունեն համացանցին միացած առնվազն 2 համակարգիչ:

Գրադարանավարն իրականացնում է ՀՀ ՎԿ գրադարան մուտք եղած նոր գրականության հաշվառումը, դրանց մուտքագրումը գրանցամատյանում և համակարգչում, վարում է

գրադարանում առկա գրականության գրանցամատյանը և համակարգչում դրանց բաշխումն ու դասակարգումը:

Գրադարանավարը ՀՀ ՎՊԽ անդամներին, ՀՀ ՎԿ աշխատակազմի համապատասխան ստորաբաժանումների ղեկավարներին ծանոթացնում է ստացված նոր գրականությանը և վարում հաշվառում, իրականացնում է գրադարան այցելուների սպասարկումը, վարում նրանց հաշվառումը:

Գրադարանավարը հավաքագրում է ՀՀ ՎԿ գործունեության ոլորտին առնչվող զանգվածային լրատվության միջոցների նյութերը, ստեղծում է դրանց համակարգված արխիվը:

Ծրագրում ներառված վիճակագրական բոլոր հրապարակումներն առկա են ՀՀ ՎԿ գրադարանում:

6.3. ՀՀ ՎԿ վիճակագրական հրատարակությունների պահպանում, ՀՀ ՎԿ արխիվ

ՀՀ ՎԿ վիճակագրական հրատարակությունների օրինակները պահպանվում են ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության «Հայաստանի ազգային արխիվ» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (ՊՈԱԿ), ՀՀ մշակույթի նախարարության մշակութային արժեքների պահպանության գործակալությունում, «Հայաստանի ազգային գրապալատում» ՊՈԱԿ, ՀՀ ազգային գրադարանում:

ՀՀ ՎԿ կողմից վիճակագրական հրատարակությունները, սահմանված կարգով, տեղադրվում են համացանցում, մշտապես պահպանվում ՀՀ ՎԿ բաց գրադարանում և արխիվում (ներառյալ ՀՀ ՎԿ հրապարակումների էլեկտրոնային արխիվում):

6.4. Ընդունելության պատուհան (ՀՀ ՎԿ տեղեկատվական կենտրոն-ընդունարան)

Ընդունելության պատուհանը (ՀՀ ՎԿ տեղեկատվական կենտրոն-ընդունարան) ապահովում է ՀՀ ՎԿ-ին հասցեագրված դիմումների, նամակների, հաշվետվությունների և այլ փաստաթղթերի ընդունումը տեղեկատվական կենտրոն-ընդունարանում:

Ընդունելության պատուհանի աշխատակիցը կազմակերպում է քաղաքացիների ընդունելության ձևակերպումները՝ տալիս է մուտքի թույլտվություն: Նախապատրաստում է հաշվետվություններ ՀՀ ՎԿ այցելած քաղաքացիների, այցելությունների նպատակների, այցելությունների քանակի մասին՝ ՀՀ ՎԿ աշխատակազմի ղեկավարին ներկայացնելու նպատակով:

Աշխատակիցը սահմանված կարգով ապահովում է ՀՀ ՎԿ-ում հավատարմագրված լրագրողների մուտքը ՀՀ ՎԿ, կազմակերպում նրանց, պաշտոնատար անձանց և անհատ քաղաքացիների այցելությունները ՀՀ ՎԿ համապատասխան ստորաբաժանումներ:

7. ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԱԶԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ՎԿ-ն պարտավորված է բոլոր սպառողներին տրամադրել տեղեկատվություն և տվյալներ Եվրոստատի կայքէջից՝ անվճար հիմունքներով: Սպառողներին տեղեկատվությունը պետք է տրամադրվի հիմնվելով Եվրոստատի պաշտոնական կայքում տրված տեղեկատվության հիման վրա: Սպառողների պահանջի դեպքում, եթե համապատասխան տեղեկատվությունը ՀՀ ՎԿ պաշտոնական կայքում բացակայում է, ապա պահանջը ուղարկվում է Եվրոստատ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Օգտակար է այն վիճակագրությունը, որից օգտվում են: Վիճակագրական տվյալներն արխիվի համար չեն հրապարակվում: Եթե վիճակագրությունը չի հանդիսանում որոշումների ընդունման գործիք և չի օգնում հասկանալ տեղի ունեցող երևույթները, այն չի կատարում իր հիմնական գործունեությունը:

Վիճակագրության վերակառուցման առաջնահերթ ուղղություններից մեկը վիճակագրական տեղեկատվության տարածման փորձի և դրա վարման քաղաքականության նորացումն է ու այդ բնագավառում նոր մոտեցումների կիրառումը:

Անհրաժեշտ է, որպեսզի ՀՀ ՎԿ-ն շարունակի վիճակագրության միջազգայնորեն ընդունված սկզբունքների պահպանման համատեքստում վիճակագրության ինստիտուցիոնալ վերափոխման գործընթացները՝ վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների պահանջարկի առավել ամբողջական և օպերատիվ բավարարում:

Վիճակագրական տեղեկատվությունը, ինչպես ցանկացած ապրանք, պետք է համապատասխանի քանակական և որակական չափանիշների ամբողջական շարքի պահանջներին (բովանդակությունից մինչև տարածումը): Տեղեկատվության ավելի արագ տարածումը կարող է հասանելի լինել միայն ժամանակակից տեխնոլոգիաների ներդրմամբ:

Եթե վիճակագիրը չի ճանաչում իր սպառողին, ապա նա չի հասկանա, թե բավարարված է արդյոք նա մատուցված ծառայություններից, չի իմանա վիճակագրությունում առկա որևէ անբավարար ծառայության մասին և դժվար կլինի զարգացնել այն ուղղությունը, որը կհամապատասխանի նրանց տեղեկատվական պահանջմունքին:

Վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների տարբեր խմբերն ունեն տարբեր պահանջմունքներ և միատեսակ ծառայությունների մատուցումը բոլոր տեսանկյուններից թերի ու անբավարար կլինի: